

VENI CREATOR SPIRITUS

Hymnus jest bezpochyby od Rhabana Maura z IX. století. Dle jiných připisuje se sv. Řehoři Vel. neb i Karlu Vel.

Ó Stvořiteli Duchu, přijď,
u věrných svých se uhosti
a srdce, která jsi jim dal,
svou nebeskou plň milostí.

Ty nazýván jsi Těšitel
a Boha nejvyššího dar,
Tys pomazání duchovní,
zdroj živý, oheň, lásky žár.

Tys sedmitvárný v darech svých,
jsi moc v Otcově pravici,
Tys Otcův příslov slavnostní,
řeč hrdlům uštěďující.

Rozžehni světlo v rozumu,
vlij srdcím lásku plamennou

a slabým tělům sílu dej
svou mocí nevystiženou.

V dál nepřítel zaháněj,
dej mír nám beze prodlení,
ať všemu zlu se vyhneme
tvým světlem stále vedeni.

Ať Tebou samým, rač nám dát,
Otce i Syna poznáme
a Tebe Ducha obou dvou
v čas každý věrou vyznáme.

Buď Bohu Otci sláva, čest,
i Synu, který z mrtvých vstal,
i Duchu Utěšiteli
po všechny věky teď i dál. Amen.

Přeložil Ant. Štemberg.

O OSMERU

Nemáme práva si z evangelia něco vybírat a měřit jednotlivé kapitoly svými sympatiemi. Ale jsme jen lidé omezení, víme, že přijímáme dle nestejných schopností a nestejných milostí, víme, že Duch vane, kde chce. Některá místa zůstávají některým z nás zastřena, jiná zase se zjevují v nádheře, která se nám časem zdá až zázračně zřetelnou. Nemáme práva říkat: toto jest jedno z nejkrásnějších míst evangelia; byla by to opovážlivost; můžeme říci jen: toto mě nejvíce chytilo za srdce, tady jsem se tenkrát a tenkrát zvláště potěšil; jen s tímto omezením, neboť slovo Boží jest veskrze, vždy a všude stejně a úplně Boží, ryzí jako dýmek; padne-li do našeho oka duhový třpyt některé plochy tohoto dýmku, nesmíme z toho soudit o menší skvělosti ostatních ploch; ty se zase třpytí tomu, kdo se dívá s jiné strany.

Osmero blahoslavenství jest veliká útěcha; pro útěchu byla dána a v podobě útěchy vyslovena. Patří všem lidem v každý čas; dle lidského řádu jsou však nejsrozumitelnější těm lidem, kteří útěchy potřebují, v té době, kdy jí nejvíce potřebují. Jsou to vlastně všichni lidé vždycky, ale tady přistupuje ještě potřeba uvědomění toho stavu. Musíme si býti toho vědomi. A vědomí toho máme v době zármutku a sklíčenosti, v době, kdy svět a život nás odhání a žene na tato místa. Krásu osmera blahoslavenství jest tedy v životě lidském zpravidla viděti jen slzami.

Ale jejich božská moudrost se obrací též k rozumu, jako vůbec moudrost se neobrací nikdy výhradně k citu. Osmero blahoslavenství v sobě uzavírá vysoké učení o věcech Božích i lidských na nebi i na zemi, samo ukazuje vysoký řád hierarchický, jest zákonodárstvím, radou, prorocstvím a zárukou. Je to bula či majestát, který upravuje stupně šlechtictví a vladařství duchovního.

Vidíme dvojí blahoslavenství, jež udílí království nebeské: blahoslavenství chudých duchem a blahoslavenství těch, kteří pronásledování trpí pro spravedlnost. Slovo spravedlnost (justitia) se v některých českých textech nahrazuje slovem ctnost. Evangelium nepraví, že vejdou do království nebeského či že budou míti v něm účast, nýbrž praví: Jejich jest království nebeské. Jest to zajisté hodnocení velmi vysoké. První blahoslavenství chudých duchem jest nám zakryto clonou; chudoba duchovní jest ctnost převzácná, taková, že duše sama se ostýchá na ni hledět pro její nedotknutelnou krásu a jazyk se neodvažuje o ní mluvit, poněvadž je to vyhraženo andělům a svatým. Slovo to pozbývá v našich ústech, v našich představách a v našem písmě svého svátého zvuku; jest to slovo nevýslovné.

Pokojným se slibuje, že syny Božími slouti budou; ale jaký jest to pokoj, toho nelze vysvětlit z řeči lidské, nýbrž jen z řeči Boží. Jest to ten pokoj, který se míní ve slovech: Pax Domini sit semper vobiscum! Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem! Není to jen pouhý pojem lidského pokoje, je to mír s Bohem, stav přátelství a spolenectví s Bohem.

Blahoslaveným čistého srdce se slibuje, že Boha viděti budou; to znamená, že bez čistoty srdce nelze Boha viděti. Zachráněné duše těch, kteří nebyli čistého srdce, ani po smrti v nebi nebudou na Boha nazírat tak dokonale jak duše čistých srdcem.

Zvláštní, možno-li užiti slova zvláštní, jest blahoslavenství druhé: beati mites; slovo mites se překládá tiší, v jedné české bibli se čte: dobří, tj. dobrosrdeční; znamená to také jemní, něžní. Těm se slibuje, že zemí vládnouti budou, že země jim bude patřiti. A platí to zajisté nejen o zemi nové, obnovené, nýbrž i o zemi nynější. Slovo k vladařům země, zákon: chcete-li vládnouti zemi, buďte tiší. Slovo k tichým: vám bude patřiti země. Jest to určení k vladařství, jediná kompetentní kvalifikace z úst Božích.

Pak je blahoslavenství těch, kteří lačněji a žízni po spravedlnosti či ctnosti, neboť nasyceni budou. Tato lačnost a žízeň sama jest pro nás příliš vznešeným, výsostným pojmem, poněvadž je to stav utajovaný, stav palčivé a cudné lásky, o kterém se dovídáme jen vzácně a obyčejně až po smrti těch lidí.

Pak jsou dvě blahoslavenství ze soucitu Božího. Lkajícím se slibuje, že potěšeni budou, a posléze milosrdným se slibuje, že milosrdenství dojdou. Tady jako by se brána blahoslavenství zavírala za posledními vcházejícími.

Ale ještě jedno zvolání se ozývá po těchto osmi královských slibech, které učinil Spasitel za všechny tři Božské osoby: jest to blahoslavenství, které činí jakoby sám za sebe:

Blahoslaveni jste, budou-li vám zlořečit, pronásledovati vás a mluvit všechno zlé proti vám, lhouce, pro mne: radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích!

Kdo drží kterýkoliv z těchto duchovních darů, chová příslib blahoslavenství; jest to jako záruka před zavržením. Jest třeba jen věrně držeti to, co z těchto darů máme.

Podle těchto darů můžeme posuzovati lidi, jejich skutky, povahu, dílo. Každý člověk by měl poskytovat naději na dosažení některého z těchto blahoslavenství. Každý člověk měl by je v sobě hledati, a pozná-li v sobě z vnuknutí Božího povolání k určitému blahoslavenství, měl by následovati. Vždyť jako by měl na vybranou. Vždyť se praví třebaš, že milosrdní milosrdenství dojdou, to jest odpuštění, které by leckdy pro nedostatek jiné kázně či pro náhlost příchodu smrti mohlo býti silně ohroženo. A není člověka, který by neměl přirozené možnosti jíti po některé z těchto horských cest, když už jaksí svou přirozeností jest na ni postaven a uzpůsoben k chůzi po ní. Taková jest Boží moudrost a Boží láska. Takovým způsobem nás chce vytrhnouti z osidel smrti a pomáhati naší přirozenosti a povaze k dosažení ráje. To, že vyžaduje zvláštní zachování věrnosti třebaš jen jedině z těchto osmi vloh, jest tak hlubokým

projevem Nejvyšší lásky a soucitu, že nelze se skrýti před tímto hlasem, nelze jej vytrhnouti z paměti, jeho milostnost a sláva stále se vrací do našeho srdce v určitých chvílích jako nezapomenutelná píseň lásky, ve vichřici i v utišení.

Jsou časy v životě lidstva, jsou chvíle v životě člověkově, že blahoslavenství je na dosah ruky, že může samo náhle spadnouti do klína. Na příklad milosrdenství nebo podstoupení pronásledování, třebaš i nekrvavého, pro jméno Boží. To jsou příležitosti, které nabízí Bůh v poslední chvíli před katastrofou a zvláště, když chce zachrániti mnoho lidí. Ale i v tom tak zvaném či domnělém všedním klidném životě vnucuje se služba blahoslavenství jako jediná záchrana před zoufalstvím a před odvrácením tváře od Boha, jako záchrana před úpadkem duše i před neštěstím rázu obecného nebo společenského. Blahoslavenství tato byla dána k útěše; zaznívají v době nouze zvýšenou mocí.

Ale těchto osm božských vět nebylo vysloveno jen nad nevidomými, jejichž oči jsou zastřeny slzami a srdce se dusí úzkostí a smutkem; byly promluveny ke všem živým a k lidskému rozumu, aby platily ve všech chvílích lidského života, nejen ve chvílích smutku. Pravá láska jest trvalá i platnost blahoslavenství jest stálá. Je-li blahoslavenství ve smutku útěchou, jest v ostatních dobách lidského života světlem vedoucím. Jest nutno jíti za blahoslavenstvím, některou z těchto osmi cest, ať kteroukoliv, třebaš tou, na které jsme se již ocitli, na kterou jsme osudem Božím postaveni. Chceme-li užívatí svého rozumu, musíme se v blahoslavenstvích vyznati jako na mapě, abychom věděli, co které z nich slibuje, abychom věděli, kam jdeme sami a kam jdou jiní. Chceme-li znáti jiné lidi a celý duchovní běh života na světě, musíme stále vše měřiti podle těchto blahoslavenství; v nich jest nejstručnější a zároveň nejjasnější praktická moudrost, v nich je soud nad světem a hodnocení každého člověka. Učitel, kněz, vladař, rádce a každý, kdo obcuje s lidmi, má v osmeru nejlepší prubířský kámen, světlo k poznání.

A každý v nich má kompas pro sebe, poněvadž není člověka, který by nebyl postaven do blízkosti aspoň jedné z těchto stezek, na které se může zachrániti. Vždyť těm, kteří po nich jdou, se neslibuje jen odpuštění hříchu a spasení, nýbrž slibuje se jim blahoslavenství.

Jaroslav Durych.

NOVÁ CESTA

Přátelství s Bohem. — I.

Proč je duchovní život u většiny nás tak ubohý a chudokrevný, proč je tak málo vroucně žijících křesťanu? Proto, že si neuvědomujeme dobře, co vlastně Bůh jest a čím jest pro nás. Málo si připomínáme, jaký poměr chce Bůh mezi sebou a duší. Chováme se tak mrazivě cize k Bohu anebo díváme se jen na jeho majestát a to s tajenou nedůvěrou a otrockou bázni. Příliš sebe odlučujeme od Boha. Proto žijeme tak povrchně a přirozeně neb zapomínáme, že jsme povýšeni k životu vyššímu, nadpřirozenému, že jsme povoláni k vnitřnímu, životnému vztahu k Bohu. Proto i naše plnění přikázání, když se děje, je tak ubohé, jakoby nucené, neb nemyslíme na to, že i přikázání jsou výronem nevýslovné božské lásky, která dává nám přikázání jako prostředky osvobozující a chránící k dosažení jeho. Kolikrát je nám Bůh jen trestající metlou anebo pouhým pomocníkem v časných nahodilých potřebách, když už nevíme, kudy kam. Shrňme to v doznání, že náš poměr k Bohu je stále dosud převážně poměr otrocký.

Otrocký duch je bacilem duchovní chudokrevnosti.

Novou cestu otevřel Ježíš všem lidem, novou cestu, když prohlásil svým učedníkům: Nebudu vás více nazývati otroky, nýbrž přáteli. Ve svaté krvi Ježíše Krista učinil s námi Otec přátelskou úmluvu, když nás přijal za děti své. Hle, cesta dítek Božích, hle, směrnice, jakou má postupovati náš duchovní život, hle, křídla duchovního rozletu k Bohu!

Sv. Tomáš vícekrát jasně prohlašuje, že dokonalost dítek Božích je především a vlastně v lásce. Vše ostatní je pouze podružné a má jen býti zářem rozdmýchujícím onu lásku anebo září z této lásky nadpřirozené vyšlehující. („Consistit autem principaliter vita spiritualis in caritate quam qui non habet nihil esse spiritualiter reputatur" a dále: „Simpliciter ergo in spirituali vita perfectus est ille qui est in caritate perfectus." De perf. vitae spir. c. i.)

Opravdová a životná nadpřirozená láska k Bohu vysoko povznáší duši, nenechá ji plaziti se po zemi a hroudě, nýbrž vyzdvihne duši až k intimnímu obcování s Bohem, neb nadpřirozená láska je právě přátelstvím duše s Pánem. (Charitas amicitia quaedam est hominis ad Deum, 2, II. qu. 23 art. 1.)

Východiskem našeho duchovního života, našeho vzestupu je nedokonalé přátelství s Bohem, které má se životem v lásce postupně rozvíjet. Úkolem našeho duchovního života je stále prohlubovati a zdokonalovati naše spojení s Bohem, aby se jednou rozjásalo ve slávě chvalozpěvem Lásky dokonalé.

Přátelství s Bohem ?

Co jest vlastně přátelství ? Přátelství je spojení vzájemné dvou bytostí, jež se milují, protože je mezi nimi něco společného, co je vzájemně pojí. Přátelství je spojení v lásce, kde jeden chce druhému dobro. Přátelství je totiž láska blahovolná, kdy nechceme dobra přítelova pro sebe pouze, nýbrž chceme jeho dobro pro něho! Láska, která miluje přítele jen pro dobro, které od něho očekává, miluje vlastně sebe v té lásce a v onom dobru. Jest to láska dávková, zlátná.

Podkladem každého přátelství je dobro nějaké. Možné pak je přátelství pouze mezi tvory rozumnými, kde je možný výběr. Rozum pozná dobro. Poznává, že dobro milované osoby platí aspoň jak my, ba že platí kolikrát více než my a že si zaslouží naší lásky. Neb vše, co je dobré, je hodné našeho milování, což teprve dobro, o němž poznáváme, že je takovým vynikajícím dobrem, že je dobrem podobným našemu, neb je ještě převyšujícím.

Rozum náš hledá dobro, ve kterém bychom mohli spočinouti. Hledáme, a kolikrát je to hledání plné hrůzy, bolesti a zklamání. Hledáme kolikrát dlouho, pijeme ze všech studánek, všech tvorů se tážeme: v tobě mám to dobro, které bych mohl klidně a bezpečně dlouho milovati ? Nemůžeme žít bez štěstí, bez lásky. Naše vůle se musí k něčemu přimknouti a v něčem spočinouti. Běda, jestli spočineme v něčem, z čehož nás brzo vypudí mrtvolný puch, jímž se rozkládá vše stvořené. Vše časné nás unaví, o všem se brzo přesvědčíme, že to není dobro, ke kterému bychom se mohli přikloniti celou bytostí. Vše stvořené má své hranice a své meze. My však jsme otevřeni pro dobro nekonečné. Vidíme to na denních radostech, na nichž ulpíváme. Jednu za druhou vystřídáváme a každá nám připravuje trpčí a trpčí zklamání. Znáte ty duše uštvané světem a jeho radostmi ? Toť výmluvným důkazem naší potřeby přátelství v dobru vyšším. Věrou osvětlený rozum objevuje takové dobro nekonečné. Věrou dokonce poznáváme, že jsme byli povýšeni až tam, kam bychom si přirozeně nikdy netroufali. Víra dává nám dobro samo, dobro bez hranic a to štěstí, že můžeme se dokonce spojovati s podstatou samou onoho dobra. Láska chtějící obejmouti dobro, nachází dobro absolutní.

Bůh, dobro nekonečné, je naším přítelem. Chce naše dobro. Dobro nekonečné nám dává. Dává nám sebe. Může býti většího důkazu přátelství, než když nás tvory, kteří mu nemůžeme blaha přidati, pozdvihuje k sobě a je zove přáteli ? Svátí se tolikrát podivují: Bože, co vidíš na mně, že mne zahrnuješ svou láskou? Pane, vždyť toho více nesnesu! Bůh dává se nám svým přátelstvím. A jako přátelé Boží musíme chtít toto dobro Boží, musíme je chtít Bohu. Příklad snaží se rozšiřovati dobro svého přítele. My musíme chtít dobro Boží celou svou bytostí, v celém svém jednání, v jednání bližních! Musíme se snažiti, aby dobro Boží absolutní zvítězilo, aby stálo v popředí všech zájmu. Příklad musí milovati vše, co je přítelem, a proto musíme chtít to, co chce Bůh, zájmy jeho musí býti zájmy našimi, jeho vůle musí býti vůlí naší. Proto nesmíme chtít svou vůli. Ve všem nechť zavládne Bůh. Duše rozumějící přátelství Božím, čím dále tím více odstraňuje své přirozené dobro a nahrazuje je dobrem nadpřirozeným. Nehledá sebe, svého dobra, nýbrž dobra svého božského přítele. Ano, on musí růsti, my pak se menšiti.

Velkou vzájemnost žádá přátelství. Přátelství je láska dvou, kteří se hledali a našli. Jsou to dvě lásky, které se navzájem prolínají, pojí. Jest to velké obcování duší, které si odpovídají. Přátelství činí z tohoto věčného přílivu a odlivu jedno moře milování, jednu duši, jedny city, jedno myšlení, jedny touhy. Přátelství s Bohem žádá výslovně, abychom tak smýšleli a tak jednali, jako bychom s Bohem srostli, s ním jedno byli učiněni. Dokud toho nebude, dokud naše jednání budou nésti pečeť pozemského světského ducha, není dokonalého přátelství mezi námi a Bohem. Přátelství totiž přidává k obyčejné lásce: „Určité společenství milujících s milujícím... a to tak, že jednají po výběru a ne puzení vášní." (St. Th. III, Sent. dist. 27, qu. 2. art. 1.)

Společenství s Bohem. Nadpřirozená láska je touto atmosférou, „jí člověk miluje Boha a Bůh člověka a tak povstává spojení člověka s Bohem". (Tamtéž.)

Nuže, náš duchovní život se musí povznést k této vzájemnosti s Bohem, musí se státi spojení s Bohem, a to čím dále tím užším a životnějším. Více se nořme do Boha, více splácejme jeho lásku. Žiti láskou, obcovati s Bohem, je býti s ním spojen ve všech svých činech, žiti stále dle jeho vůle, žiti stále dle jeho přikázání. Volíce cestu jeho jako cestu jeho jedinou k dosažení jeho, dokazujeme mu svou lásku. Ten, kdo nechce jíti jedinou cestou k Bohu, ukazuje, že nemiluje Boha, že nechce vlastně k němu dojiti. Bůh nás zahrnul svými dary a to proto, aby nás tyto dary dovedly k němu, aby nám pomohly najiti daru nejvyššího, totiž blaženosti Boží v jeho slávě. Proto budeme těchto darů jen tak užívat, jak toho chce láska jeho nekonečná. Proto mu vrátíme vše, co nám dal, abychom přišli blíže k němu.

Ovšem to musíme milovati jeho samého, jej, pro něho. Nezůstaňme na životu bázně, neplníme příkazy jen proto, že nám hrozí jinak záhuba. To bychom vlastně milovali sebe, kdybychom chtěli hřešiti do sytosti a pak přece stále ještě myslili, že Bůh se s námi přece jen jaksi vyrovná v posledním okamžiku. Ano, strach ztratiti Boha je spasitelný a dobrý, ale nešlechtný je strach ztratiti trochu radosti sobecké i Boží.

Nepřehánějme však. Kvietisté zakazovali míti jakoukoliv myšlenku na sebe ve spojení s Bohem, tupili radost z Boží lásky. Chtěli, aby se člověk prostě vyloučil v milování Božím. Jako by to bylo vůbec lidsky a přirozeně možné! Milujíce dobro, třeba dobro nejvyšší, nemůžeme je jinak milovati než jako dobro též pro nás. Jinak by vůle vůbec se nerozběhla k onomu dobru. A dále, vždyť je to přirozený důsledek lásky, že jsme šťastni z lásky své, že se chvějeme radostí nad tím, že jsme milováni.

A nyní mi mnohý namítne. Není to však opovržlivostí mysliti vůbec na přátelství tvora ubohého a slabého s Bohem nejvyšším ?

Přátelství buduje na něčem společném. Kde je společná vlastnost, tam je předpoklad pro lásku a pro přátelství, jako se přátelsky milují spolužáci společně studující, vojáci jednoho oddílu spolu snášející radosti i žalosti.

Duchovní přátelství, pravé přátelství žádá vnitřního obcování, vnitřního společenství. Milujeme své přátele, protože jsme v nich poznali část sebe, své úmysly, své sny, své myšlenky, milujeme své přátele, protože jsme v nich poznali spřízněné duše. Přátelství je totiž vnitřní příbuznost, (i. II. qu. 27. art. 3.)

Jaká jest však příbuznost vnitřní mezi Bohem a mezi námi ? Již v přirozeném ohledu jsme jeho obrazy svým rozumem a svou vůlí, naše dokonalosti vytryskly z pravzoru dokonalostí Božích. Ovšem, to by nás ještě neopravňovalo k přátelství s Bohem.

Bůh nás povolal za své dítky. Milostí posvěcující stali jsme se na křtu svátém dětmi Božími a účastni na jeho přirozenosti. Byli jsme povoláni k blaženosti ve slávě, kde máme požívat blaha, jež má Bůh ze své nekonečné dokonalosti. V této blaženosti vyvrcholí naše vnitřní obcování s Bohem, naše spojení s ním. Svátý Tomáš dí, „že láskou stávají se lidé podobni Bohu a tak se povznášejí nad lidi a jich obcování jest v nebi". (St. Thomas in III. Sent. dist., 27. qu. 2. art.1.ad 9.)

Jest něco mezi Bohem a námi, co nás pojí. Pojítka to pak je uloženo v hlubinách naší bytosti. Je to jejím největším klenotem. Sladká povinnost tento klenot celým životem opracovávat! Naší snahou má býti stále růsti v tomto přátelství Božím láskou, jež uzná dary Boží, miluje je a jimi jde k uchopení daru nesmírného, totiž Boha samého.

V tomto ročníku chceme vás soustavně a postupně vésti k pochopení tohoto přátelství Božího, k životu dle tohoto přátelství, k rozvinutí lásky jednotící. Pojdte s námi plni důvěry v Boha zvedajícího láskou, aby váš život se rozvinul dle plánů nekonečného milování Božího.

P. Silvestr M. Brait, O. P.

PRVNÍ KROKY

Přátelství s Bohem, 2.

Člověk rád vzpomíná na začátky; na začátky života, práce, přátelství. V začátcích bývá velmi jemná krása. V přátelství jsou začátky nejkrásnější, jsou svědectvím pro celé přátelství. A jsou též nejdůležitější; neboť vzpomínka na ně může obnovovati, jest jako dozorem.

Vzpomínáme na začátky přátelství duše s Bohem. I v něm první kroky jsou nejdůležitější, mnohem důležitější nežli v lidském přátelství; zůstávají totiž po celý život na zemi podmínkou, živnou půdou přátelství a také jeho nejjemnější krásou.

Snad není zbytečnou poznámka o poměru pojmu přátelství s člověkem a přátelství s Bohem. Že totiž mluvíme o přátelství s Bohem, ač obsah toho pojmu je nesmírně hlubší než obsah přátelství s člověkem; ale právem přirovnáváme obojí, právem zásady lidského přátelství přenášíme na lásku k Bohu. Neboť přátelství jest největší láska, jaké je lidská duše schopna, jest vznětem duše, na němž jest nejméně nedokonalostí ze všech hnutí lidského srdce v poměru k jiným živým bytostem.

Přátelství začíná poznáním. Poznání nebo zkušenost probudí srdce a čím hlouběji proniká poznání nebo zkušenost, čím více poznáváme a zakoušíme dobro a krásu, tím více se srdce kloní, tím více miluje a touží. Ale ještě jednoho je třeba ku přátelství. Podstatnou složkou přátelství jest víra v poznané a zažité, víra v hodnotu přátelsky milovaného, nepočítání se zklamáním. Teprve tehdy je přátelství celé a zcela pravé, poznáním začíná, věrou se upevňuje.

Poznání a zkušeností o Bohu musí nabýti každý zdravě myslící člověk, poznání a zkušeností o nejvyšší bytosti, zdroji veškeré pravdy a dobra. Chybí tu však trojí: úplnější poznání, ujištění, že smíme, co bychom chtěli, dosáhnouti přátelské vzájemnosti a vyloučení obav zklamání.

Člověk by chtěl vykročiti a víra naučí prvním krokům. Bez ní není možný krok; důkaz jest obsažen ve výroku Aristotelově: „Za nesmyslné bylo považováno, kdy někdo řekl, že Jupitera miluje.“

Tolik, bohužel nepoznané, krásy je ve slovech Boha v Písmě, jimiž ujišťuje člověka, že smí člověk zatoužiti po Božím přátelství, že je skutečností div dobroty, touha Boha milovati člověka přátelskou láskou, že chce dáti člověku všechny krásy přátelství, důvěrnost a nerozlučnost věčnou. Nejrůznějšími obraty to opakuje Písmo, mluvíc o Moudrosti zvoucí člověka, mluvíc u proroků o věrnosti a nevěrnosti, až k oné přímé výzvě, aby srdce člověka přilnulo k Bohu, až k onomu svou dojemností skoro zarážejícímu slovu, kde v obrazu otce praví Bůh člověku: „Dej mi, synu můj, srdce své“ (Přísl. 23, 26).

Boží přátelství se podrobuje zákonům lidského přátelství. Lidskému přátelství podstatně nutná víra byla připravena srdci člověka ujištěním o Boží blahovůli. Ta víra se vyvíjí poznáním o Bohu, hodném věřící přátelské lásky. Jest ovšem pravda, že „Bůh chtěl zůstati Bohem skrytým“, aby tím větší krásy, záslužnosti a schopnosti vzrůstu nabývalo svaté přátelství. Ale člověk musí věděti, musí nějak poznati toto skryté Dobro a Krásno. Neboť, jak praví sv. Tomáš: „Nelze k něčemu lnouti nadějí nebo láskou bez poznání smysly nebo rozumem... proto před nadějí a láskou musí býti víra“ (I.—II. 62, 4). Toť další dva z prvních kroků.

Bůh vypravuje o sobě: Co nám pověděli proroci a Ježíš Kristus o Bohu—příteli duše, ukazuje jej sice jako skrze „slídovou destičku a jako záhadu“ (sv. Pavel); ale ujišťuje o netušeném bohatství dobra a krásy za „destičkou“, v „záhadě“ zaručuje tisíc řešení souladných, jedno nad druhé krásnější. A umožňuje tak to nejkrásnější z přátelství, víru v ono netušené a v ona řešení plná záře. Neboť víra je přesvědčení o jistotě tušeného a naznačeného.

Co nás nejvíce uchvacuje v lidském přátelství, to chce Bůh od duše, když jí nabízí své přátelství, když zrovna o ně prosí. To znamená věřiti v Boha. Nejenom věřiti Bohu, suše uměti odříkati, co Bůh zjevil. Věřiti v Boha a věřiti k Bohu, podle hlubokého výkladu sv. Tomáše, tímto přesvědčením býti veden k Bohu jistotou, že, je-li kdo hoden našeho nejhlubšího přátelství, že je to on, Dobro a Krása bez proměnlivosti.

Touto věrou nabývá celé své ceny touha duše po přátelství s Bohem. Veškerým úsilím své svobody přilne k Bohu, aby se ukázala hodnou tak velikých darů Božího přátelství.

Jsou proto tyto první kroky nesmělé, nejisté, tápavé? Nic by nebylo osudnějšího. Bůh o sobě pověděl dosti, aby duše mohla věřit v Boha a k Bohu. A ve slovech Písma „okuste a vizte, jak sladký jest Pán" jest obsaženo další. To je rozdíl mezi věrou v člověka a věrou v Boha, že, věřice v člověka, nakonec již nemáme co nového věřiti, nebo musíme bojovat o udržení své víry v něho, když na dně přicházíme na kal; věřice však v Boha, nikdy nepřijdeme na kal ani na dno, čím více věříme, tím pevnější se stává víra, tím více se blížíme k vidění, tím více okoušíme, jaký jest Pán, jak přesahuje všechno dobro a všechnu krásu. Láska pak předběhne víru. Víra stojí před „destičkou", ale láska nemá v ní překážky, láska pronikne za ni a spojí se s Přítelem. Vykročí a pokračuje směle, rázně, odhodlaně, vytrvale.

Ale musí zůstat pevným spojením lásky s vírou a víry s láskou. Neboť láska bez víry na zemi ztrácí živnou půdu a ztratí se zcela, aniž by člověk věděl jak. Proč porušení víry ukazuje vždy v dějinách jako nutný následek vyhubení květů lásky (a tím i lásky samé, protože láska bez květů není láskou)? Proč jediná katolická mystika je nesmrtelná a po tisících let vydává květy krásnější a svěžeji než ve své mladosti? Odpověď jest zřejmá. Mystika je pochopené a provedené přátelství, jež roste z pronikavé víry. A naopak také je zřejmo, že víra bez lásky nevede ku přátelství, neboť taková víra není víra v Přítele, nýbrž víra pouze o něm, a ještě velmi chudá.

Taková je teorie o prvních krocích přátelství s Bohem. Praktické důsledky pro duchovní život, aby duše se skutečně octnula na nové cestě za přátelstvím s Bohem? Božský Spasitel jednou řekl: „Mějte víru Boží.“ Je třeba míti víru Boží, ne víru lidskou, která chce pro všechno odůvodnění lidské a lidskou průhlednost. Víru Boží, které postačí věděti: Bůh to řekl, je to v Písmě, učí tomu církev; a pak duše hladově hledá dále, hladově chce více věděti o tom, jenž je Dobro a Krása, toužící po přátelství člověka; hladově chce míti zkušenosti o životě s ním, pevně věříc, že se nezklame.

Kdo jednou jen pocítil sílu tohoto dojmu, pochopí, že jsou to opravdu první kroky ku Přátelství. A Přítel pak zároveň začíná vycházeti vstříc, po daru víry podává větší rozvinutí darů Ducha svátého, pěstuje přátelskou důvěrnost, po které duše tolik touží a v Přátelství vyšlehují plameny svaté vášně lásky.

A potom se pochopí také třetí důsledek: proč totiž musí Bůh žádati od člověka takovou víru nesmlouvavou, dětem světa nesnesitelnou, jak ji žádá katolická církev. Bez ní není přítel Božích, protože bez ní Bůh se člověku nestane Přítelem.

P. Em. Soukup, O. P.

VÁNOČNÍ HYMNA

Rabanus Maurus.

Zasvitlo nám jasné světlo,
vyšla hvězda nádherná,
která celým světem září,
zaplašujíc noční tmu.
Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.
 Královská ho panna, matka,
 v blaženosti zrodila,
 Spasitele lidstva všeho,
 Gabriel jejž zvěstoval.
 Kristus, král náš, narodil se,
 raduje se celý svět.
Andělé mu sborem chválu

 jásajíce zpívají,
 slibují mír zemi naší,
 nebi slávu vzdávají.
 Kristus, král náš, narodil se,
 raduje se celý svět.
 Tvůrce nebes, tvůrce země
 sedí ženě na klíně,
 tvůrce sboru andělského
 položen byl do jeslí.
 Kristus, král náš, narodil se,
 raduje se celý svět.
Ten, jenž nebe moh' by změřit,
celou zemi obejmout,

v bědný šátek zabalený,
jako lidské dítě lká.
Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Ten, jenž dělil stín a světlo
kdysi mocným rozkazem,
po matčinu prsu sahá,
její mléko chtěje pít.
Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Blažená ty, máti Krista,

Přeložil Otto F. Babler.

Pozn. překl.: Přeloženo z „Monumenta Germaniae Historica. — Poetae Latini Aeri Carolini,“ Tomus II.

ženo z kmene Davida,
královno a chválo světa,
šťastná panno Marie.
Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

Jásá nebe s tisícerym
vzletným sborem andělským,
jásá celá širá země,
moře, hvězdy, řeky proud:
Kristus, král náš, narodil se,
raduje se celý svět.

KLID V DUŠI

Všemohoucnost Boží utvořila z ničeho vesmír. Bůh uspořádal a stanovil meze vodám a souši, takže povstal soulad ve vsí rozmanitosti. Rozezvučel se okresek svou krásou hymnem a díkůčiněním Hospodinu: „poněvadž ho postavil a dal mu příkaz, jehož nepřestoupí — oheň, krupobití, led a vítr činí jeho vůli“ (Žalm 148, 6.—8.).

Bůh tvoří soulad a klid.

První člověk po svém stvoření zpíval rovněž z celé své krásné duše, naplněné milostí, účastenstvím na Boží přirozenosti, chválu, všechny jeho schopnosti a vlohy byly strunami velepísně a hymnu znějícími pod úderu Boží dobroty.

Nesmírné Boží milosrdenství po pádu člověka pořádá znovu v jeho duši chaos, který povstal vybočením všech lidských schopností z poddanosti k Bohu. V lidském životě pro vzniklý nepořádek se ozval pláč a bolest, utrpení, smrt a všemožná náruživost, každá, z jeho schopností se žene za svým předmětem, aby dospěla ukojení, však nezřízeným způsobem proti rozumu, který je dříve vedl. Pravý chaos vsí nezřízenosti, nepokoj a bolest.

Znovuzrozením na křtu sv. pořádá Všemohoucí ruka nepořádek, podřizuje rozum Bohu a všechny lidské schopnosti rozumu, tvoří nového člověka, přijímá ho za syna, odívajíc ho účastenstvím na své přirozenosti, vlévá svého Ducha do jeho nitra, takže člověk znovu v důvěře volá k Bohu: „Otče!“

Všem lidským schopnostem se umožňuje konati dobré skutky. Celý člověk zase může pěti chvály Bohu Otci. Bůh staví člověka do přímého poměru k sobě, poslednímu cíli, aby k němu směřoval a aby blaženě žil životem samého Boha. Duše s novou přirozeností dostává všechny schopnosti ve vlitých ctnostech, jejichž úkolem je stanovití přímý poměr člověka k Bohu, svému cíli, a udělit mu schopnost činiti nadpřirozené dobré skutky, přiměřené nadpřirozenému cíli.

Chaos vsak v lidské přirozenosti není tím zcela uspořádán. Lidský rozum a vůle, nejvznešenější schopnosti hluboce zraněné dědičným hříchem, neovládají despoticky jiné nižší schopnosti a vášně, zuří krutý odboj nižší části v člověku vznětlivosti, chtivosti, smyslového dychtění proti rozumu a vůli tak velice, že nadpřirozené schopnosti a vlité ctnosti jsou zevně zdržovány od svých činů; nalézají překážky, takže člověk cítí s jedné strany náklonnost k dobru a k Bohu, s jiné strany odboj, tíhu tělesných hnutí a žádostivosti. Tato ho vleče za nezřízenými radostmi a rozkošemi. Nedospěje ovšem žádostivost k tomu, aby táhla člověka proti jeho vůli, avšak vůle zraněná zlomyslností, egoismem a slabostí, lákaná zdánlivým dobrem pod vlivem vášní uvádí i rozum do bludu, našeptávajíc mu, že to neb ono zlo v tomto okamžiku jest pro člověka dobrem.

Tím roste nevědomost, již jest zraněn rozum, zastírá se víc a více jasné poznání a tak se vysvětluje, proč tolik duší si libuje v blátě, ačkoliv byly pozdviženy, znovuzrozeny k Boží podobnosti, k účasti na jeho přirozenosti a životě.

Potřeba něčeho, co by uvedlo celého člověka do poslušnosti rozumu, jest tak veliká a jasná z celého vysvětlení nezřízených náklonností.

Pokoj, mír a poslušnost zavedou v člověku mravní ctnosti tzv. „získané“, které uvádějí rozbouřenou hládnou žádostivost, chtivost a vznětlivost do klidu. Slabost a zlomyslnost vůle, nevědomost v rozumu napravují získané ctnosti spravedlnosti a opatrnosti (*prudentiae*), vznětlivost (*appetitus irascibilis*) uvádí do mezí ctnost statečnosti, chtivost (*appetitus concupiscibilis*) ctnost zdrženlivosti. To jsou hlavní a základní ctnosti rozkazující bouří lidské duše a uvádějí ji do klidu a pokoje. Čtyři hlavní ctnosti léčí čtyři hlavní rány, které přirozenosti zasadil dědičný hřích a které krvácejí po každém novém, osobním hříchu. Nazývají se hlavními, poněvadž v nich nejvíce vyniká některá ze čtyř podmínek, aby náklonnost nějaká v člověku byla ctností.

Ctnost všeobecně jest zběhlost (*habitus*), dle níž člověk snadně, lehce s jakýmsi zalíbením jedná to, co jest správné dle rozumu.

Čtyři jsou podmínky ctnosti: Jednání rozumné, konání toho, co jest správné, taková duševní síla, aby se nezviklala obtížemi a nedala strhnout vznětlivostí a zároveň jakási zdrženlivost ve všem, co jest nezřízenou žádostivostí. V hlavních ctnostech jasně se ukazuje každá z těchto podmínek. V opatrnosti se jeví nejvíce rozumné vedení, ve spravedlnosti to, co jest správným, ve statečnosti síla, ve zdrženlivosti umírněnost. Všechny ostatní ctnosti jsou obsaženy ve čtyřech hlavních. Jsou to čtyři veřeje duchovní budovy, kolem nichž se klidně otáčí brána života. Uvádějí do duše klid a pokoj „*tranquillitatem ordinis*“, neboť podřizují rozumu všechno, co jest výstřední a neuspořádané. Lidská duše přichází bez rozrušení svého klidu do styku s pozemskými potřebami a věcmi, které ji dříve rozrušovaly. Užívá pozemských věcí střídmě, k vyššímu cíli. Stává se schopnou rozjímati o Bohu, stává se šťastnou. Opatrnost jí činí vzácnou u lidí, poněvadž dává dobré rady, dobře všechno řídí a spravuje.

Jest oblíbenou u Boha i u lidí.

M. Habáň O. P.

POKORA

Ctnost pokory dotýká se samých kořenů víry v Boha a v nesmrtelnost. Nedivu tedy, že jí v dávném pohanství neznali, že pohanství moderní má o ní názory převrácené. Klasické pohanství nemělo pro pokoru ani jména a dnešnímu světákoví připadá pokora jako „otročina“, jako „ctnost“ chudých, slabých, maličkých, jako něco, co stojí v přímém odporu s vědomím vlastní ceny, osobní neodvislosti, občanské důstojnosti. Avšak (vlivem toho zkaženého duševního okolí) i mezi věřícími křesťany ne vždy správně o ní souzeno. Reformní hnutí, známé pode jménem Amerikanismu, pohlíželo na ni jako na ctnost pasivní, nehodící se do rušné, podnikavé a vše si podmaňující doby přítomné. „Pokora,“ praví původce toho bludu (*Vie du P. Hecker* p. 308 nasl.), „je ctnost pasivní. Patří s nedůvěrou na iniciativu a podnikavost duchů, očekávajíc všecku spásu od pokorného přesvědčení, že sama nic nesvede, že potřebuje nezbytně, aby byla vedena. Jest na překážku osobní svobodě a neodvislosti jednotlivcově, té svobodě a neodvislosti, na kterých přece spoléhá veškeren vývoj moderního lidstva. V dobách, kdy církvi se bylo brániti proti protestantství, vykonala ta ctnost věci podivuhodné, do časů našich se však nehodí.“ (Viz též Hounn, *Amerikanisme*, p. 341, Schell, *Neue Zeit u. alter Glaube*, p. 7 nasl.)

Americký blud byl sice od sv. Otce Lva XIII. výslovně zavržen. („*Testem benevolentiae*“, ze dne 22. ledna 1899.) Ale kolik je i mezi zbožnými a po dokonalosti se snažícími dušemi takových, kteří si dělají z pokory podušku svého pohodlí, své slabosti, abych neřekl své vypočítavosti. Kolik i mezi nejpokročilejšími pravého pochopení této „nejútlejší, nejskrytější, nejkrásnější z ctností křesťanských“ ?

*

Není snadno podati vymezení pokory. Jeden z největších světců moderních, sv. Vincenc z Pauly, se kdysi vyjádřil, že padesát let už přemýšlí, co je pokora, a dosud že toho neví. (A ve škole ctností náleží svátým Božím nejen dle praxe, nýbrž i v teorii za každých okolností hlas, jehož nelze nedbati.) Sv. Terezie nazývá pokoru „pravdou“. Je-li čistota srdce „krásou“, spravedlnost „silou“, láska „dobrotou“, je pokora „pravdou“. To je přívlastek jí přede všemi ostatními ctnostmi vlastní, udávající přesně, které je její místo, která její důstojnost mezi ctnostmi ostatními.

Touto svou vlastností, jako „pravda“, nabývá pokora zvláštní, obecné důležitosti v životě duchovním. Nic proti pravdě, žádná ctnost bez pravdy, tudíž ani ne bez pokory. Jen jedna jest ještě ctnost křesťanská, která (ovšem směrem opačným, nahoru, a ne jako pokora dolů) má stejně universální význam v životě křesťanském, je to láska. Ty dvě ctnosti se mají k sobě jako základ a budova, jako kořen a květ i ovoce, jako teorie a praxe. Jako líc a rub jedné mince, té jediné mince, za niž se kupuje nebe. Nikdy nenaléztí jedné, aby tu nebyla druhá, nikdy nepotkati ctnosti, aby v nich obou neměla jednak svůj neúhledný počátek, jednak svůj nádherný, nebeský květ. Co žije duchovně, jimi oběma se počíná a uzavírá, jimi žije — jak jen si to vysvětlíme, že jedné z nich, třeba na pohled nepatrné, ale přece životu dávající život, dostalo se přídomku ctnosti „pasivní“ ?

Opakuji, je-li láska královnou ctností, je pokora jejich teorií, teorii duchovního života. Ne formálně, ve smyslu vlastním, ale věcně, ve smyslu nevlastním. Tak jako láska není spravedlností, není čistotou, není trpělivostí ve smyslu vlastním, formálním, ale jest jimi ovšem ve smyslu nevlastním, materiálním, když všech jich jest matkou a ve všech i všemi žije a se uplatňuje: tak není pokora poslušností, střídmostí, láskou ve smyslu vlastním, ale nevlastně, věcně je s nimi všemi a v nich všech, řídíc je, ukazujíc jim cestu, jsouc nezbytným jich předpokladem, nemají-li zblouditi. (Sv. Augustin, lib. de Virginit. c. 31. *Humilitas pene tota disciplina Christiana est.*)

Tak tedy pokora, která dle sv. Tomáše Aquin. (S. theol. 2, 2, q. 161. a. 5. 4) jest jakési uschopnění člověka, aby se mohl svobodně oddati životu duchovnímu a přijati dary Boží (et sic humilitas est quasi quaedam dispositio ad liberum accessum hominis in spiritualia et divina bona) se všeobecně uznává za základ všech ostatních ctností, za principium et fundamentum duchovního života vůbec. „Zamýšlíš provést vysokou stavbu (životu duchovního) ?“ táže se sv. Augustin (Sermo 10, c. 1.) „Pak se především postarej o základ pokory.“ A jinde (de Tpre Dom. q. Trin. s. 1) praví, že „chtíti konati dobré skutky, a nemíti pokory, je právě tolik, jako nositi prach na vítr.“ Podobně učí všichni vykladaelé sv. Písem a mistři duchovního života.

Není tedy správným názor, s nímž též častěji se setkáváme, jako by pokora byla jen pro duše dokonalé. Kristus nepřikázal jen některým, zvláště vyvoleným, estote perfecti, buďte dokonalí (Mat. 5,48). A tak i jeho vyzvání: uče se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem (Mat. 11, 29) neobmezuje se jen na řeholníky, ač život řeholní (formální povolání k dokonalosti) především na pokoře se zakládá. Nýbrž platí všem, kdož pod praporem Krista ukřižovaného žijí a bojují. „Propria et precipua christianorum virtus humilitas, vera christianorum sapientia haec est, pokora toť ctnost ve smyslu vlastním a obzvláštním křesťanská; toť i pravá křesťanská moudrost“, praví kardinál Bona (Principia vitae christianae, pars II. c. XXV).

Pokora je ctnost výšin Božích, je ctnost horizontů věčných. Nebere člověku nic z toho, co opravdu má. Uznává plně všechny jeho dary a přednosti. Jen že ho vytrhuje z duševních temnot, tam kde jsou nejbezpečnější a kde nejtíže se přemáhají. Vždyť již staří pohané uznávali, že věc nejtěžší a zároveň nejužitečnější je poznati sebe, noscere seipsum. To tedy je vlastně dílo pokory: vyrvati člověka sobě a své úzkosti, své obmezenosti, své polovičitosti, ba zaslepenosti a postaviti ho do blízkosti Boha samého, osvítiti ho světlem oním nadpřirozeným, měřiti domnělé jeho bohatství měrou vyšší, měrou věčnosti. Jako když do zabeđeného pokoje skulinou padne jasný paprsek slunečný: tak čistě, spořádané, krásné se tam v tom tmavém pokoji všecko zdálo — a nyní v tom paprsku se mihotá miliony prášků a pokoj je plný plísní a neladu a různé nečistoty — Jako kdyby mraveneček na úpatí alpských velehor, který dosud nic nepoznal než zá-soby a chodby a úměrnost svého mravenčího kopence, nějakým zázrakem byl vytržen ze svého okolí a postaven na vrchol některé z těch velehor a místo oka mravenčího dáno by mu bylo patřiti okem orlím do nesmírných dálek, do bohatých měst, krásných zemí a říší — Je ten mravenčí kopence mu ztracen? Nikoliv, ten dále stojí na svém místě a nic nebrání mravenečku vrátiti se do něho. Ten mu tedy vzat nebyl. Ale co mu bylo vzato, je

iluse, je klam, kterým dosud žil, že mimo jeho kopence není života, není velikosti, není krásy... Iluse mu vzata a dáno mu poznati, jak je maličkým i on i ten jeho mravenčí kopencec, jak u porovnání s tím ohromným světem to, co dosud mu bylo vším, vpravdě není — ničím.

„Já tě naučím,“ praví Pravda, „co pravé a drahé je přede mnou.“

„Pamatuj na hříchy své s ošklivostí velikou a lítostí a nikdy o sobě nic nemysli pro skutky dobré.“

„V pravdě hříšník jsi a mnohými vášněmi obklíčený i ohrožený.“

„Sám ze sebe stále k záhubě směřuješ; rychle klesáš, rychle podléháš, rychle býváš zmaten, rychle zničen.“

„Vůbec nic nemáš, čím by ses chlubil, nýbrž mnoho máš, proč by ses ponižil: poněvadž jsi mnohem slabší, než můžeš pochopiti.“

„Nic tedy nechť nepřipadá ti velikým z toho všeho, co konáš.“

„Nic nepokládej znamenitým, nic drahocenným a podivuhodným, nic pozoruhodným, nic vznešeným, nic vpravdě chvályhodným a žádostivým, leč co jest věčného.“

„Zamiluj si nadevšecko věčnou pravdu, v ošklivosti měj vezdy svou největší nehodnost.“

Tak kniha „Následování Krista“ (1. III. c. 4) o pokoře. Vše nám ponechává pokora. Ale ve světle věčnosti jak je ten náš majetek maličký, jak přímo až mizí a ničím nepřipadá! A vlastně ten duševní náš majetek ve víře není ani naším, je Božím a Bůh jednou požádá z něho účet. Jak ten účet vypadne? Jak odpovíme za tolik hříšně promrhaných darů Božích? Jak obstojíme před Bohem nejvš dobrotivým, ale i nejvš spravedlivým a svátým? Nad propastmi se šine noha života našeho, nad propastmi bludů a hříchů, neznámých utrpení a neproniknutelných záhad a jest milosrdenství Hospodinovo, že jsme od nich nebyli pohlceni, (Pláč Jerem. 3,22). Jaká tu příčina pyšně pozvedati hlavu? To nebyla přetvářka ani lež, ba ani nadsazování, když velcí svatí Boží, mezi nimi duše nevinné, které nikdy nedopustily se těžkého hříchu, se pokládali za nehodné, aby je země Boží nosila. To byl jen účinek onoho vyššího světla, jímž dobrotivý Bůh zkrušil duši jejich, to bylo jen ono měřítko věčnosti, jímž ještě za živa měřili dary, které přijali od Pána, a skutky, které jimi vykonali.

Tak léčil kdys moudrý Sokrates svého lehkomyšlného žáka Alkibiada z jeho chlapecké domýšlivosti. Zavedl ho, pyšného, na své veliké majetky v Athénách, před mapu světa tehdejší známého. A dal si po řadě ukázati nejdříve Evropu, pak Řecko, republiku Atickou, pak město Athény a konečně chtěl, aby mu ukázal i ony své usedlosti. Leč na světové (třeba tehdejší ještě nedokonalé) mapě byla již Evropa dosti maličká. Menší a pořad menší bylo Řecko, dále atický kraj, konečně jen pouhým puntíkem bylo slavné město Athény. A Alkibiadovy statky? Těch tam vůbec nebylo vidět. (Pokračování)

Dr. F. X. Novák.

UMĚLECKÁ SKLADBA

Mešní kolekty na svátek sv. Raymunda z Pennafortu.

(23. ledna.)

Kolektu lze rozčleniti takto:

Deus,

- a) qui beatum Raymundum poenitentiae sacramenti insignem ministrum elegisti,
- b) et per maris undas mirabiliter traduxisti, concede:
- c) ut ejus intercessione dignos poenitentiae fructus facere,

d) et ad aeternae salutis portum pervenire velemus.

Jak na první pohled jest patrné, dělí se na dvě polovice, z nichž prvá začíná slovem Deus, druhá pak concede; první část vyjímá ze života světceva jednu vynikající přednost a jeden zázrak; druhá část navazuje na to dvě prosby: Ke slovům, jež zdůrazňují mimořádnou zpovědnickou zdatnost sv. Raymunda, (poenitentiae sacramenti insignem ministrum...) druží se prosba, bychom přinášeli hodné ovoce pokání, ke slovům, připomínajícím, že světec přešel moře, (per maris undas traduxisti) pojí se prosba, bychom i my přešli šťastně mořem života (ad aeternae salutis portum pervenire).

Možno říci, že modlitba skládá se ze čtyř stichů, paralelně (myšlenkovým rýmem) spjatých: první stich odpovídá třetímu (ac) a druhý čtvrtému (bd).

Druhý stich zakončen jest rytmickým přízvukným závěrem, zvaným „cursus velox“, skládajícím se z jedné stopy krétské a ze dvou trocheů : mirabiliter traduxisti. — První stich zakončen jest daktylem a trochejem, tedy klausulí podobnou kretiku a trochei a zvanou „cursus planus“ (minister elegisti). Třetí stich zakončen klausulí, skládající se z kretika, trocheje a kretika (poeni)tentiae fructus facere. — Čtvrtý stich se končí klausulí: Srv. Ciceronovo „esse videatur“. (Viz Mor den, Die antike Kunstprosa3 II Lpz 1918 str. 951, pozn. 1.)

Z krátkého toho rozboru vysvítá, co umění slovesného a krásy se tají v této kolektě a jak nepadno jest ji přeložiti, aby překlad všechny ty přednosti také vystihl. Budiž tu podán pokus:

Bože,
jenž jsi svatého Raymunda za výborného rozdavače svátosti pokání zvolil
a dal mu zázračně přejiti mořské vlny,
dej
ať na jeho přimluvu ovoce pokání hodné nosíme
a dosíci můžeme přístavu věčné spásy.

Dr. J. Hejčl.

ZROZENÍ BOHA

Trojí je vztah člověka k Bohu: víra, naděje a láska. Pořadí není náhodné. Dle vzniku je vždy látka prvnější než tvar, nedokonalé dříve než dokonalé. Víra a naděje jsou látka. Láska je tvar. Proto jest láska na místě posledním. Dle plnosti a dokonalosti jest však láska prvnější než víra a naděje. Každé pravé hnutí duše pochází z pravé lásky.

Jest možná víra bez lásky. Jest možná i naděje bez lásky. Bez lásky však nejsou ctnostmi dokonalými. Ctnost každá se prýští z vůle a dokonává se láskou.

Co jest víra bez lásky?

Pouhý souhlas rozumu. Ctností se stane, přilne-li rozum k pravdě z rozhodnutí vůle.

Co jest naděje bez lásky?

Pouhé očekávání. Kdo čeká, na zásluhy spoléhá, ať minulé, ať budoucí. Ale zásluh bez lásky dobytí nelze.

Rodí-li se Bůh v lidském srdci, rodí se láskou. Láska-li se nenarodila, co se může skrývati v srdci člověka než mrtvá víra a mrtvá naděje ?

*

Předmětem víry jest Bůh. Proto věřím Boha.

Pohnutkou víry jest Bůh. Proto věřím Bohu.

Původcem víry jest Bůh. Proto věřím v Boha.

Otázka: Jak vzniká víra? Proč věří člověk?

Zdá se, že víra je především útěk z nejistoty a pochybnosti. Ne darmo se přirovnává království Boží k stromu, něčemu pevně v zemi zakořeněnému, co odolává větrům a jest útlukem ptactvu nebeskému. Člověk jest bytost činu. Má-li účelně jednat, nemůže se zastavovati a zdržovati pochybnostmi. Pochyboval-li by někdo, nezřít-li se dům, ve kterém bydlí, jak by se tam mohl vyspat? Avšak jde spát ve zřejmém předpokladu, že se dům nezřítí. Věří prostě v pevnost základů, zdí a stropů. Ač nemá naprosté jistoty, že dům nepadne, jedná, jako by ji měl. To jest pastva pro pragmatisty, kteří posuzují činy dle výsledku, ne dle zásady. K této všední víře je těžko přirovnati víru náboženskou, aby nepovstalo nedorozumění. Ale myslím-li si, že víra náboženská vzniká z potřeby jistoty o příčině a účelu života, vyslovuji prostě zkušenost zjednanou pohledem do propastí života.

Víme na příklad, že lidé zcela vážní nejsou oblíbeni. Vyhýbáme se jim za jistých okolností. Člověka veselého každý chválí, neboť bolest je věcí soukromou. Radost je sdílivá a nakažlivá. Společnost lidí smutných je nemožná. Žal rozdrobuje lidstvo. To jest jedna z příčin, proč v neštěstí býváme opuštěni a proč pro své zármutky nalézáme málo pochopení. Zbývá nám leckdy jen hrdá osamocenost, útěk od stáda. A to jest konečně výhradou duchů mocných.

Potřeba útěchy v hoři pak jest neposledním motivem přechodu k víře. Tím se netvrdí, že by víra rostla jako netřesk jen na zříceninách lidského štěstí, či byla jen hořkým ovocem těžkých zkušeností a ziskem nemohoucího stáří. Schopenhauer nazývá sice stáří věkem nejlepším: nejen proto, že má člověk moudrost života, ale proto zejména, že ohně vášní pohasly a člověk nehledí již na svět skly marných snů mládí, je prostě zbaven klamných nadějí, jež by mu slibovaly, že to pravé teprve přijde. Ví, že má již jen smrt před sebou a nikoli život. V stáří je lehčí žiti a lehčí věřiti. Proto není stáří dobou ctnosti. Ctnosti lidí starých jsou mládeži k smíchu. Svatí, kteří zemřeli v rozpuku mládí, vždy působili tajemnou přitažlivostí. Mládí není jen doba zpěvu, úsměvů a tance. Mládí jest čas vášní a tudíž také slabosti. Avšak doba, kdy třeba růst a sílit se. Doba, kdy zraje ctnost. Vždyť co jest ctnost, ne-li síla v slabosti?

Předmětem naděje jest Bůh. Proto očekávám Boha.

Pohnutkou naděje jest Bůh. Proto důvěřuji Bohu.

Původcem naděje jest Bůh. Proto doufám v Boha.

Otázka: Jak vzniká naděje? Proč doufá člověk?

Zdá se, že jen bolest dává lidskému životu jakýsi smysl. Bez ní nebyli bychom schopni doufat v něco mimo tento svět. Tomu porozumí jen ten, kdo nepokládá bolest za blýskavý přelud mladických veršů a komu jest životem, chlebem neklidných dní a chmurou bezesných nocí. Naděje v Boha roste, čím více trpíme. Představujeme-li si Boha jako Otce, nic není důslednějšího než považovati tuto zemi za macechu. V strastech své siroby tím vroucněji toužíme po objetí Otce — nemajíce sice příkazu nenáviděti té, která je zlá, ale příkaz majíce milovati Toho, jenž dobrý jest.

Touha spočinouti v něčí náruči, vyplakati svoji bídu, vyznati se z provinění, nesmírná, v řádu tvorstva neukojitelná touha vede k Bohu a v duších tisíců se opakuje podobenství o ztraceném synu. Touha tato jest předsíní mystiky. V pojmu mystiky netřeba hledati ani vášnivého vytržení ani náměsícnictví. Mystika je pravdivé pojetí Boha. Kristus nazval Boha Otcem a tak vytvořil nejskvělejší metaforu, z níž se prýští všechna vznešenost křesťanství. Bůh je Otec, to značí, že je dobrý a že miluje lidi jako své děti, pečuje o svět a zachovává jej. Ze synovství plyne bratrství. Milovati Boha a milovati člověka z rozkazu Božího — více není v Zákoně ani v Prorocích. A to jest obsaženo v jediném výkřiku lásky: Otče náš!

Jednou v Itálii mi bylo líto slavíčků, které kočka v křoví našla a sežrala. Matka ptácat celý den v zahradě hledala a žalostně pípala. Kdyby Bůh byl lhostejný k našim bolestem, neměl by ani tolik lásky, kolik my lidé cítíme k tvorům nižším, když trpí. Bylo by třeba představovati si jej jako budhistickou modlu, která je z kovu a usmívá se všemu neměnným, přihlouplým úsměvem. Byl by méně, než jsme my.

Hledá-li člověk u Boha soucitu, jest to nejlepším důkazem Boží jsoucnosti. Člověk může býti tak slepý, že Boha popírá, ale nemůže býti tak silný, aby Boha nepotřeboval. Naše zatvrzelost je horší než naše nevědomost. Privil-li svátý Augustin, že svět by nebyl nevěřící, kdyby nebyl nemravný, vyslovil tak pravdu, které se nepřestávám podívat. Příčinou nevěry je zlá vůle. U dítěte není nevěry, poněvadž jeho život duševní převahou záleží v poznávání, nikoliv chtění. Dětem náleží proto ráj nebeský i pozemský. Jsme-li nešťastní, jsme nešťastní ne poznáním, ale chtěním. Křesťanství učí své věrné odevzdanosti. Modlíme-li se: Buď vůle tvá, zříkáme se vlastní vůle a podřizujeme se vůli dokonalejší. To je cesta k pokoji. Kdo všechno ztratí, všechno nalezne. Zní to protimyslně. Snad proto, že naše poznání je příliš v zajetí žádostivosti a zdá se nám přirozenější napřed něco mít a pak to ztratit nežli naopak.

Trpěti musí člověk, aby si Boha zamiloval. Nemilovaným se musí cítit, aby našel lásku. Bez lásky není schopen dokonale věřit ani dokonale doufat.

Bůh se rodí po bolestném Adventu. Přichází po temné noci duše.

Kristus se nenarodil hned po hříchu Adamově. Člověk ponechán byl nejprve sám sobě, aby poznal nedostatečnost svých sil.

A když klesal, obdržel Zákon. Zákon však ho neuzdravil. Nemoc se zhoršila. Ne vinou Zákona, ale vinou přirozenosti. Poznáv slabost svoji volal člověk tím toužebněji po lékaři a pomoci nebes, až zrodil se Ten, jenž byl očekáváním všech národů.

Dominik Pecka.

SLUNCE NA ŠTÍTECH

*Refulsit sol in clypcos aulos
et resplenduerunt montes ab eis:
et fortitudo Gentium dissipata est.*

Nádherný obraz: zasvitlo slunce na štítech zlatých a zazářily hory od nich... Bohužel, táhnou tak pohané k vyhubení lidu Božího, který pod hrdinným Judou Makabejským se vzbouřil proti nesnesitelnému jhu jejich. Nádherný obraz líčí jejich pochod. (I. Mak. 6, 39.) Ale před očima věčnosti nádhernější jsou ti, kteří v úzkostech řekli: „Lépe jest nám umřít v boji než patřit na neštěstí národa našeho a svatyně. Avšak, jak bude vůle na nebi, tak se staň!“ A jeden se řítí pod břicho největšího slona a probodává zvíře, sám nalézaje smrt pod jeho mrtvolou. Juda, vrhaje se právě tam, kde vidí nepřítele nejsilnějšího, padá. Ale na místo jeho postupuje jiný a jiný, a jeden za druhým dávají svůj život v oběť.

A svatý Ambrož v libro *Officiorum* dává nám je za vzor.

Velkolepý byl zápas jejich, bohatýry slavenými zůstanou po věky, a konečné vítězství jich také neminulo. Ale jak ubohé bylo vojsko jejich proti vojům nepřítele! Skoro to až mate, že i breviář v responsu tak často opakuje verš, který původně v bibli líčí nádheru nepřítele. A myslím, že epickým veršem tím míní přec jen opěvovati neviditelnou nádheru vojska jejich...

Buď tomu jakkoli! Řekl kdysi pasáček David na výsměch nádherně ozbrojeného Goliáše: „Ty přicházíš ke mně s mečem a s kopím a pavézou, já pak přicházím ve jménu Boha vojsk, která jsi pohaněl.“

Je tato zbroj snad méně nádherná? Ze zlaté a ocelové hmoty není. Ale jest hodna, aby na její oslavu vytržen byl ze své souvislosti verš, líčící moc a slávu nepřítel, tak jako i meč Goliášův vytržen byl z nádherné své pochvy Davidem.

Zasvitlo slunko na štítech zlatých a hory zazářily od nich...

A zasvitlo tak v dějinách nejen tenkrát, zazářily hory nejen judské...

Zasvitne ještě někdy, zazáří také jedny milé, drahé hory ?

Slunko zasvitne jistě.

Mračna a mlhy mohou je na chvíli zastřít, ale zhasiti ho nemohou.

Zasvitne v slávě Ježíš, slunce spravedlnosti. Jen aby také našel štít zlatý v rukou těch, kteří v soužení odhodlali se bojovati za potupenou svatyni, za pohanění lidu jeho!

Štít víry (Ef. 6, 16) — ale ryzí jako zlato; čistý štít, zářný štít víry žité, aby se v něm obražeti mohlo Slunečko naše; štít jako srostlý s každým ramenem v odhodlání: buď s ním nebo v něm! — Zasvitne slunce na štítech zlatých — a od nich zazáří i ty hory, po kterých bory šumí!

Et fortitudo Gentium dissipabitur — moc a opovážlivost pohanů se rozplyne.

F. Odvalil

ZJEVENÍ PÁNĚ

Hod Boží vánoční, slunce zimního období církevního roku, uplynul i se svými oběžnicemi, oktávami sv. Štěpána, sv. Jana a Mláďátek. Již však se zažehuje libá jitřenka Nejsvětějšího Jména Ježíšova, a vtom jako oslňující kometa nás ozáří světlo Epifanie.

Zdalo se, jako by pohasínaly hlasy andělů, zvěstujících pokoj lidem dobré vůle. Utuchaly prostinké šalmaje zbožných pastýřů, život se vracel do obyčejných kolejí, ale církev zvolala: Hle, přišel jako vládce Pán, a království v ruce jeho, moc a vláda (Introit). Svět přijal s potěšením příchod spanilého Děťátka, ale, nese-li bez nevole jeho přítomnost, nic nemění na svém životě a drží si skoupě svoji suverenitu nezávislých červů. Polnice tříkrálového introitu nás vytrhuje ze spánku: Kristus nepřišel jen jako nevinné děťátko, nad nímž se budou rozplývati srdce sentimentálních křesťanů, kteří si možná hned po půlnoční pospíší rozdrtit na sta děťátek, deputátnických nebo hornických, ale zjevuje se i jako soudce: Bože, pravomoc svou králi dej; soudní moc svou Synu královskému. (Introit.)

Panovník Pán přišel, království v jeho ruce a moc a vláda, carství. Neomylná církev uvádí ihned důkaz svého tvrzení: Všichni ze Sáby přijdou, zlato a kadidlo přinášejíce a chválu Páně zvěstující (Graduale). Omnes, všichni, toť zástupcové veškerého vzdělaného světa, mudrcové od Východu. Nesou zlato, kadidlo a myrhu, a církev nás znovu ujišťuje: Králové arabští a sabejsí dary přinesou. I budou se mu klaněti všichni králové země (obětování).

Kristus se zjevuje svátým třem králům, zázračně přivedených podivuhodnou hvězdou, a jeho království jest potvrzeno faktem, že se mu koří králové pozemští. Moc jeho zjevuje se po prvé v Káni Galilejské a carství jeho nad dušemi se projevuje při křtu v řece Jordáně, neboť Jan, prorok rozrušivší všechno Židovstvo, vydává jasné svědectví o svrchovanosti jeho poslání.

Církev se zmiňuje i o posledním zjevení Páně: popřej, milostivě, abychom, kteří jsme tě už věrou poznali, až k patření na krásu tvé velebnosti byli přivedeni. Mateřsky nám připomíná, že naše víra má žhnouti touhou spatřiti Boha tváří v tvář.

Oh, naše víra zbříděná tolika pomysly, výmysly a nesmysly! Jsme tak spokojeni svým věděním, že bychom se odbyli bez Boha po celou věčnost. Církev nás zná. Nemaří času dlouhým dokazováním, ale místo subtilních sylogismů zadýchne na nás svým netělesným gregoriánským chorálem.

Druhý tonus v introitu se výborně hodí na vyjádření Kristova majestátu. První tonus např. si libuje ve velikých melodických krocích, právě tak jako tonus třetí, pátý a sedmý. Plagální tóny (2., 4., 6, a 8.) drží se úzkostlivě dominanty a nejvíce na ní ulpívá tonus druhý. Slyšíme stříbrné trubky hlasatelův, takřka vidíme královské žezlo při

kadenci in manu ejus. Hlas se znovu zvyšuje při slově potestas, abychom nezůstali při titulech, nýbrž pomněli moci Kristovy. Melodická kontura slova impérium jest totožná s neumami, jež jsme zpívali na počátku při slově Dominus.

Kristova přítomnost nás vrhá v prach, ale graduale, vypsavši sběh veškerého vzdělaného světa k jesličkám, zajásá: Surge et illuminare Jerusalem. = Povstaň a svíť ó Jerusaleme! Pátý tonus jest prazvláštní slitinou původní tóniny s její dominantní paralelou (bereme-li poslední tón za toniku). Skladatel nikdy neopomene zajíti do dominantní tóniny. Máme dojem čehosi nezkroceného, co se dere vzhůru, co jiskří, bují životem a energií. Vzestupná linie při „illuminare“ náleží k nejkrásnějším melodickým rozmachům v gregoriánském chorálu. Zajímavost jest také, jak autor vyjádřil slávu Boží vznášející se nad Jerusalemem. Dvě bistrofy na témže hes jako by prstem ukazovaly na oblak Boží velebnosti.

Aleluja jest melodicky shodné s aleluja třetí mše vánoční. O Hodu Božím se pěje: venite gentes et adorare Dominus. Svátí tři králové poslušni dobrého vnuknutí odpovídají: Viděli jsme hvězdu jeho na Východě a přišli jsme s dary klaněti se Pánu. (Graduale.)

Offertorium jest v pátém tónu. Čteme-li je pozorně, uvidíme nejednu podobnost introitem. Ono ulpívání na dominantě děje se tu s touž ostinatností, jenže finále, místo aby zůstala na výši, na trůně, sklání se až k dolní kvintě, naznačujíc pokoření časných králův před věčným královstvím Kristovým. Při posledních slovech (servient ei) břitké h se mění v hes, aby se ještě lépe vyjádřila poddajnost a skromnost osvícených mudrcův.

Myšlenka sebevzdání a oběti jest velkolepě rozvinuta o svátku Zjevení Páně a v jeho oktávě: mluví se o darech, jež přinesou v oběť králové tharsičtí. Ihned potom v sekretě se mluví o svrchovaném daru z obětí, které jsou jen naznačeny zlatem, kadidlem a myrhou. V neděli v oktávě Zjevení Páně prosíme v oraci za osvícení, abychom poznali, co nám jest činiti, a porovnáje to, i činili. Svátý Pavel pak nás zapřísahá v epištole, abychom vydávali těla svá v oběť živou, svátou, Bohu libou, a v dalších jeho slovech jest obsažena veškerá moudrost, veškero rozlišení potřebné k naplnění jeho rozkazu. Evangelium téže neděle podává nám příklad nejtěžší oběti, jakou lze přinést, totiž vzdání se dítěte pro Boha.

Ale vraťme se k Epifanii. Kněz pěje v prefaci: Neboť když se zjevil Jednorozený tvůj v našem smrtelném těle, novým nás obrodil světlem nesmrtnosti (Preface): obnovil, obrodil nás novým světlem své nesmrtnosti. Podivuhodná slova! Bylo by na výsost zajímavost studovati konkordance slova lux v Písmě svätém a v liturgii, od „Budiž světlo“ v genesi až do vznešeného Exuliet, ve kterém hrají všechny reflexy toho nebeského symbolu.

Všimněme si však i hvězdy svätých tří králů, jak jest hudebně zobrazena chorálním communiem. Zvolen tu tonus čtvrtý, ale začátek jest zřejmě ve třetím tónu, neboť na vyjádření výsostné báně nebes by se byl nehodil omezený tonus čtvrtý, pohybující se jen mezi e a a. Začáteční motivek pěkně naznačuje podiv mudrcův při spatření tak neobyčejné hvězdy, jež se stkví na nebi a jest namalována melodií stoupající až k dominantě autentického tónu. Ruče králové se vydávají na cestu nesouce dary, a to jest pěkně pověděno logickým rozvinutím motivu vidimus a povýšením třetí noty na kvartu a rozmachem až na c. Co darů, jako by se jim nepřičítalo příliš mnoho důležitosti: melodie sestupuje až k sutonice, ale nabývá ihned větší závažnosti při slově adorare a končí se lahodnou taj úplnou finálou na e.

Hymnus resumuje všechny fáze Zjevení Páně, vysloviv napřed svůj podiv, že ukrutník Herodes se bojí příchodu Boha Krále. Což bude vychvacovati smrtelné, pomíjející statky ten, jenž rozdílí panství nebeská? Zazní slavnostní fanfára Reges Tharsis - Králové z Tharsu s bohatě ozdobenou finálou, a již antifona k Magnificat velebí Pána za tři zázraky: za to, že hvězda přivedla Mudrce k jesličkám, že voda se proměnila ve víno a že se Kristus ráčil dáti pokřtiti k našemu spasení. Slovo miraculis jest okrášleno týmž skoucím hroznem neum jako slovo colimus. Při Stella melodie stoupá na dominantu, poklesá, když se mluví o proměnění vody ve víno a znovu se vymršťuje na dominantu při zmínce o křtu Páně. Syllabický motiv in Jordane a Joanne výstižně napodobí houpání se vody ve velikých řekách. Epický první tonus doznívá s klasickým klidem a k textu druží se slavné aleluja.

Minula čarovná oktáva Epifanie. Svatá rodina uprchla do Egypta přes to, že jejich předkové z něho utíkali. Svatí tři králové, vyhnuvše se Jerusalemu, vrátili se do svých končin. Po nenadálém vpádu absolutna rozhošťuje se klid několika neděl po Zjevení Páně, již však přichází Devítník s děsivým Circumdederunt me dolores mortis, (Obklíčily mne smrtelné bolesti,) a obloha se zastírá čím dál tím chmurnějšími mraky. Sláva Epifanie nalezne svůj pendant až ve slávě Kristova vzkříšení. Gregoriánský chorál, když byl zrcadlil po celý půst všechny etapy kalvarské tragedie a naléval balzámu do ran zkormoucených srdcí, rozhýří se v Haec dies takovým jásosem, že zapomíná rázem na právě vytrpěné trýzně, a Epifanie s Paschou nám splývají v týž nádherný oblak velebnosti Hospodinovy.

Otto Albert Tichý.

MLUV, BOŽE MŮJ...

Mluv, Bože můj, jsem slov tvých žádostivá,
ať jakkoliv, jen mluv — mluv právem lásky své;
jen mlčení je kruté; šepot rozechvívá,
ó, vyslov se určitě, kam láska tvá mne zve!

Mluv, Bože můj, na slovo tvé se třesu;
co po mně chceš? Je čas, je čas, ať odpovím!
Do ticha pouště srdce své, hled', nesu
a Tobě naslouchat se všechna hotovím.

Má celá duše V sluch se proměnila,
je napjata jak struna lkavé violy.
Tvůj šepot vnímám — v tom už pro mne síla,
však chci Ti rozumět, ať bolí — nebolí!

Mluv, Bože můj! Už tichnou všechny hlasy,
pro každé slovo tvé klín duše nastavím,
ať kruté, sladké je; bych ticho zjednala si,
hled', Lásko má, i srdce zastavím!

B. Dlouhá.

POSLEDNÍ SOUD

V epištole k Židům čteme: Uloženo je lidem jednou zemřítí a potom soud. (IX 27) Papež Benedikt XII. ve své konstituci dogmatické definuje, že duše obdrží odměnu neb trest za své činy již v okamžiku, který následuje po smrti. Nečekají na trest až do okamžiku soudu všeobecného na konci světa. Konečně všechna vyznání víry učí, že Ježíš Kristus přijde na konci světa soudit živých i mrtvých.

Dle katolického učení jsou tedy dva soudy rozdílné, jeden po smrti a druhý po vzkříšení. Chci ukázati v následujících dvou studiích oba tyto soudy.

Soud soukromý.

Setkáváme se často s podivnými a bujnými představami o tomto soudě. Vinu má na tom, abychom si to otevřeně přiznali, náboženská fantasie a náboženské obrazy, některé nábožné knížky, které se nestarají o přesnost v nauce, někteří kazatelé. Kdo si nepředstavoval soud soukromý ve světnici umírajícího? Duše představí se před svým soudcem zároveň s andělem a ďáblem. Anděl uplatňuje dobré skutky a satan snaží se udati každou i nejmenší vinu. Na vážkách spravedlnosti jsou položeny vina i zásluha a dle toho, co převažuje, jest slavnostně Bohem vynesena rozsudek, který platí pro celou věčnost. Toto líčení může mít svůj užitek, že působí na obrazivost a dává jakousi spásitelnou bázeň před Božím soudem. Jsou to však jen symboly skutečnosti, která je nekonečně vyšší, jež sice nelíčí Boha tak lidským způsobem, zato ale je ještě přísnější a důstojnější Boha.

Pokud žijeme, naše poznání a naše vůle je schopna přimknouti se k dobru anebo ke hříchu, můžeme milovati Boha a nebo pohrdnouti jeho zákony. Tato svoboda přestává právě okamžikem smrti. Proto často předchází našemu předstoupení před Boha strašný zápas v smrtelných hodinách, zápas, jímž hříšník cítí strašnou ruku Boží spravedlnosti nad sebou. Je přirozeně, že v tomto důležitém okamžiku ďábel se ze všech sil namáhá, aby dostal duši

od Boha. Vyvolává v duši vzpomínky na minulost, aby ji strhl k zoufalství. Ani největší svatí nebyli ušetřeni tohoto posledního útoku. Proto se modlí církev sv. v modlitbách za umírající, aby svatí Boží a andělé přispěli věrným umírajícím v posledním boji.

Tento vnitřní mravní boj končí upřímnou dokonalou lítostí a vzplanutím čisté lásky k Bohu, jíž se umírající vrhá do náručí dobroty Boží a přijímá smrt jako velké zadostiučinění za hříchy celého života. Anebo se duše dobrovolně odvrací od Boha a odvrhuje poslední volání Boží, odmítá jeho lásku a uzavírá se v tupé nenávisti k němu. Je toto poslední rozhodnutí svobodné vůle totožné s posledním vydechnutím anebo předchází zastavení života smyslové části naší bytosti? Může duše ještě se rozhodnouti v onom okamžiku, kde nedává již známky své oživující činnosti a přece patří ještě k tomuto životu, pro Boha anebo proti němu, rozhodujíc tak o své cestě? Nemůžeme o tom říci nic určitého. Jisto je, že poslední úkon svobodný v tomto životě je úkon, jímž se vůle rozhoduje mezi Bohem a peklem a tak pečeti celý svůj osud pro celou věčnost.

V okamžiku, kdy duše opouští tělo, odhaluje pod světlem Božím, jež proniká vše, každý záhyb své bytosti, svého svědomí, vidí i nejmenší podrobnost svého života. Působením Boží moci vidí s neúprosnou jasností souhrn svých zásluh a svých provinění. Vzpomíná si všech projevů nekonečného Božího milosrdenství a toho jak přijímala toto milosrdenství, jak odpovídala lásce a milosti Boží. Zároveň vtiskuje se do duše Boží rozsudek s naprostou přesností a jasností, rozsudek, jemuž nemůže odporovati neb je pouze nevyhnutelným a přesným následkem celé minulosti. Toto rozhodnutí Boží zjeví duši odměnu neb trest, trest buď věčný, jestliže duše zemřela v nenávisti k Bohu, neb trest časný, jestliže duši zbývají k odčinění poklesky, které duši neodvrátily zcela od Boha. Takový je rozsudek Boží v celé své velkolepé prostotě.

A nedivíme se, že to tak jest. Když duše odchází s tohoto světa a přechází na věčnost, stává se účastnou onoho nekonečného a nezměnitelného trvání, jímž žije Bůh. Duše vyšla od věčného Boha a vrací se k Bohu věčnému. Mezi počátkem a cílem je čas, jímž duše má se ubírat a postupovat řadou činů a událostí. A nechť je jakákoliv tato cesta časného života, musí končiti vyústěním do věčnosti. Jen věčnost jest závěrem života, věčnost, která nás navždy staví do nepohyblivosti. Když cesty života, jimiž duše šla, byly cesty lásky, život věčný musí vyústiti ve věčné lásce, duše bude věčně žíti láskou. Když se duše řítí stezkou nenávisti, věčně bude pojídati tuto nenávist a tato nenávist bude její mukou a trestem. Soukromý soud je tudíž jen nutným důsledkem, důsledkem věčně trvajícím, pozemského života. Tu přestává kolísati naše vůle, která se pro všechny věky upevní, neb věčnost jest něco nezměnitelného, pevného a stálého. Soud Boží ukáže duši jen spravedlnost stavu, ve kterém bude pro celou věčnost dlíti.

Nezapomínejme, že my si svobodně tvoříme svůj život, a nemysleme, že Bůh zatratí hříšníka pro jedinou vinu, která člověku uklouzne třeba minutu před smrtí, jako by Prozřetelnost trestala minutu naší nevěrnosti minutou smrti a věčného zavržení. Jest sice pravda, že jediná vina dobrovolně nás odlučující od Boha stačí, aby nás vydala věčným trestům, jež spočívají právě v odloučení věčném od něho, tak nesmíme zase zapomínati, že Bůh zahrnuje hříšníka po celý život svými milostmi, že jeho milosrdenství přímo pronásleduje hříšníka, že Bůh je k hříšníkům nesmírně shovívavý. Bůh nechce smrti hříšníkovi, praví sv. Petr (II. ep. sv. Petra III., 9), nýbrž aby se polepšil a živ byl.

Každý, kdo zahyne, kdo bude zatracen, bude zatracen přes úsilí Boží, aby byl zahrnut věčným štěstím. Zavržený bude odsouzen svou nevděčností k Pánu, bude odmrštěn ne náhodou, nýbrž pro vytrvalou svou zlobu, pro zatvrzelost ve zlém. Pro duchovní náš život: Zde na zemi pracujem na své duši, na jejím životě. Tato duše je nesmrtelná. Proto jakou ji učiníme svým životem, taková bude po celou věčnost.

Soud veřejný.

Písmo svaté a ústní podání mluví naprosto zřejmě o soudě veřejném. Musíme tedy věřiti, že ke konci světa bude vynesena rozsudek nad dobrými a zlými. Souditi bude Ježíš Kristus, jenž přijde ve slávě, která způsobí radost spravedlivým a zahanbení zatracencům. Jest dosti snadno udati důvod a příčinu tohoto slavnostního soudu. Kristus přišel ponejprv v ponížení utrpení a kříže. Církev pokračovala v jeho díle uprostřed hrozných a stále trvajících pronásledování a proto je spravedливо, aby vítězství Kristovo bylo zjevno celému světu a to v poslední okamžik

světových dějin. Ti, kteří následovali Krista v jeho mukách a utrpeních, budou též účastni jeho triumfu. Ti, co Krista pronásledovali a jeho nechtěli uznati, budou na věky zahanbeni.

Nevíme však, kde, kdy a jak bude se dít tento soud. Zcela neprávem snaží se někteří spisovatelé určit toto místo opírajíce se o text proroka Joela: „Shromáždím národy všechny a svedu je do údolí Josafatského. Tam budu sedět k soudu nad všemi národy vůkolními.“ Když toto mluvil Joel, nebylo ještě dáno jméno údolí Josafatského údolí, které odděluje Horu olivetskou od Jerusalema, jež bylo odedávna místem pohřebním. Slovo Josafat znamená Jahve Soudce. Proto pojmenoval Joel tímto symbolickým jménem místo, nechť je kdekoliv, na němž bude Hospodin souditi národy země. Místo ono poznáme až teprve v poslední den. Evangelium praví, že kde bude tělo, shromáždí se i orlové. (Luk. XVII. 37). Na pokyn Páně vstanou z mrtvých těla lidská a budou spojena se svými dušemi. Rychleji, než prolétá rychlost blesku shromáždí se ještě jednou celé lidstvo k soudu, aby uslyšelo ortel.

Víme ještě, že bude tento soud současně s koncem světa. Pán chtěl, aby den ten zůstal skryt a neznám všem. Svátý Petr upozorňuje nás ve své epištole (II Petr III. 10), že den Páně přijde jako zloděj. Již v řeči, kterou podává sv. Matouš v hlavě XXIV., dí Pán, že pouze Otec zná onen den a hodinu. Den ten překvapí celé lidstvo, přepadne lidstvo jako potopa. Proto velí Pán, abychom bděli a modlili se, dokud je ještě čas jeho milosrdenství.

Ohledně způsobu tohoto soudu víme jen, že Pán přijde ve vši slávě své a velebnosti, obklopen anděly a apoštoly a těmi, kteří si zaslouží býti soudci Izraele svou naprostou věrností k zákonu a dokonalým odříkáním. Víme též, že budou odděleni dobří od zlých, ještě než bude výrok soudní pronesen. Soud ten bude všeobecný. Bude se týkati celku všech vyvolených, aby byli povoláni k věčné slávě i se svými oslavenými těly, a i celku hříšníků, aby byli odvrženi i s těly svými i s dušemi do věčných plamenů.

Svátý Augustin dí, že tu dlužno mysliti na jakési zvláštní osvětlení, jímž se zjeví nám jasně vše, co jsme učinili. Paměť naše bude ozářena tímto světlem Božím a všechny činy, myšlenky rychle se v paměti objeví a vystřídají, takže nakonec se myslí ukáže jasné poznání celého stavu našeho svědomí nás buď osvobozujícího anebo odsuzujícího. Tak bude každý souzen zvlášť a všichni najednou. (De civitate Dei Lib. XX c. 14). Bude výrok ten pronesen ústně neb jinak? Není jisto. Jisto je pouze, že výroky soudu budou se týkati hlavně lásky, kterou jsme prokazovali neb kterou jsme odmítali svému bližnímu. Zasloužíme si býti účastni slávy Ježíšovy v nebesích, jestliže jsme milovali bližního v Bohu a pro Boha, jestliže jsme mu udělovali almužnu duchovní i tělesnou, jak toho žádaly jeho potřeby.

P. Lacordaire říkal: „Z lásky budeme souzeni ke konci života.“

Praktický závěr z této studie:

Nesmíme se ztráceti v marných snech a fantasiích o posledním soudu. Kristus nám zjevil napřed, jaký bude jeho rozsudek nad námi, a musí nám postačiti: Lačněl jsem a dali jste mi jisti, žíznil jsem a napojili jste mne, nahý jsem byl a oděli jste mne, byl jsem nemocen a navštívili jste mne, byl jsem ve vězení a přišli jste mne potěšiti... Amen, pravím vám, cokoliv učinili jste jednomu z nejmenších bratří mých, mně jste učinili! Pojdte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím, které vám připraveno bylo od počátku světa. (Mt. XXV., 34-41.)

Ch. V. Héris

KARMEL

Na všech stranách pozorujeme návrat k mystickému životu. Jedině ten může ukojiti potřebu absolutna a duchovosti, potřebu vzniklou v duších po velikých zkouškách světové války. Rozjímavé řády jsou vyhledávány s obzvláštní zálibou.

Než, mezi dušemi, kterým Bůh hovoří o štěstí z opuštění všeho pro Jeho následování, jest mnoho těch, které se cítí povolány. Současně i k uchýlení do samoty i k věnování apoštolskému životu. Tužbě těchto duší odpovídá karmelitánský ideál.

Karmel patří mezi apoštolské řády, které také slují smýšlenými, poněvadž jsou určeny i k životu rozjímavému i k činnému. Jistě ne tak, jako by se šlo za dvojím úplným cílem nijak navzájem podřízeným. Ani se řád nevěnuje především kázání, neboť kázání samo v sobě a odloučené od rozjímání, které mu má vždy býti pramenem, jest dílem života činného a ne apoštolského, ani řád nepovažuje rozjímání za nutný prostředek k úplnému naplnění služby bližnímu, neboť není činného řádu, který by za tím účelem nenařizoval nějakou modlitbu. Ale toto jméno „smíšený“ jest oněm řádům dané proto, že se v nich činnost podřizuje rozjímání, takže podle rázovitěho vyjádření sv. Tomáše „činnost pramení v plnosti rozjímání“ — *ex plenitudine contemplationis* — jako u Spasitele a u apoštolů. Jedině tak je apoštolský život úplnější než život pouhého rozjímače, (ale přece nám nesmí uniknouti hojná spolupráce rozjímače na Božím hospodaření !). Důvod této přednosti tkví v tom, že „lepší jest osvětlovati než pouze sám svítiti“. Vnitřní život má býti v apoštolském řádě tím usilovnějším, čím více má vzbuditi světla a života. Apoštol není nijak pozadu, když čas, kterého poustevník užívá k ručním pracem, zasvěcuje tak vznešenému dílu, jako jest kázání; stejně sleduje první cíl oběma stejně společný: láska k Bohu a rozjímání o NĚm.* (*Sv. Tomáš Akv.: *Summa theol.* II.—II., q. 188, art. 6. a 8. *Salmaticenstí: O stavu řeholním, Dist. II., Dub III.*)

Sv. Bernard dí ve výkladu slov Velepísň „Vstaň, pospěš, přítelkyně má“: „Pravé a čisté rozjímání charakterisuje to, že v duši vznícené božským plamenem vzniká tak živé přání přivesti k Bohu jiné duše, které jej také milují, že s chutí přeruší úkony lásky, aby se věnovala kázání. Vrací se pak zase k rozjímání s tím větším nadšením, když může pozorovati hojné plody své práce.“ To jest v hlavních rysech ideál Karmelu.

Vyložíme v této studii význačné znaky tohoto ctihodného řádu, které jej staví mezi kartuziány a dominikány.

To, co tvoří skutečně podstatu Karmelu, je úzké spojení života poustevnického s apoštolským. Zdaž není jeho posláním pocházejícím od sv. Terezy a od sv. Jana od Kříže žiti vroucně z modlitby a vyučovati jejím cestám? To nám připomínával bývalý lektor našeho řádu. Když chtěl určití ducha Karmelu, říkával: „Duchem řádu jest vlastní způsob viděti, cítiti a chtíti. A Karmel je výlučně tomášovský a jest jím vlivem své vysoké mystiky. Veliká utrpení v Karmelu spočívají v očišťováních popsaných naším Otcem sv. Janem od Kříže hlavně v ‘Temné noci’. Radost Karmelu je v rozjímání, jež jest jeho celým životem a k němu má vésti a řídit i jiné. *Contemplari et contemplationem aliis tradere* — rozjímati a jiné rozjímání učiti — to je jeho heslo.“ — Jindy zase nám psal jeden veliký bohoslovec z řádu sv. Dominika: „Karmel jest řád věnující se bolestnému očišťování i milostnému rozjímání; trýzně, které tam potkáváme, jsou nesmírně prospěšné pro spásu hříšníků. Posláním Karmelu jest uchovati v církvi vysokého ducha modlitby.“

Uvidíme, jak se s vyhraněním ideálu řádu v jeho prospěch v evropských zemích přeměnil život poustevníků hory karmelské v apoštolský život; a tato změna jako by se stále dála: Bosí karmelitáni se mohou obnoviti v naprostém tichu a osamělosti svaté Samoty i za prací jejich apoštolátu. Zmíníme se o jejich podivném rozšíření ve světě a pak pojednáme o karmelitánské liturgii a o karmelitánském umění.

II

„Převelebná Marie, matka Boha, která nevyslovitelným působem Ducha sv. počala Pána Ježíše Krista, přinesla ještě posvátný řád Blahoslavené Panny Marie z Hory Karmelu“ prohlašuje Sixtus IV. v bule „Attenta“.

Panna Maria jest onou zahradou, oním místem, které vyhledávají hladovíci po poznání Boha a po spojení s ním. To jest ta tichá a zavřená zahrada, kde se není více báti ani světa ani hada. Toť studnice Jakubova, kamž jsou volány duše vpravdě pokorné, aby zde pily živou vodu, která hasí žízeň a tryská až k svému věčnému prameni. *Hortus conclusus et fons signatus*. Ona jest opravdu znovunalezeným pozemským rájem.

Svatá Hora Karmel je skutečně náznačným obrazem této zahrady. V Královských knihách je psáno, že právě s vrcholu Karmelu uviděl Eliáš, jak se z moře zvedl malý obláček, jenž se vylil v spasném dešti, náznak to Panny, která měla poroditi. Také Duch sv. s oblibou srovnává svou choť se svátou horu; nazývá ji „Krásou Karmelu“ a ve Velepísni zpívají družky té, která úplně uchvátila jeho srdce:

„Tvá hlava je jako Karmel, vlasy tvé hlavy jak purpur; sám král je zajatcem kadeří jejich!“

Karmel, obraz Marie, je místem rozjímání a lásky. Tak vidíme, že za všech časů se po příkladu prorockých synů uchylují duše toužící po samotě na úbočí této zázračné hory, jejíž jméno znamená „výborná vinice“, aby tam přeměnily v údy Kristovy Tou, již sv. Augustin nazývá „forma Dei“ — tvárnici Boha, a aby se u Ní naučily rozjímáním sdružit na božském díle spásy. Jakub de Vitry (z konce 12. stol.) praví, že „za příkladem a v následování Eliáše, svátého muže a poustevníka, žijí někteří poustevníci v ústraní na Hoře Karmel, že bydlí v malých celách ve skalách nablízku Prorokova pramene; jako včelky Páně snáší med duchovní sladkosti.“

Ještě před Jakubem de Vitry zaznamenal řecký poutník Focas, že jakýsi bělovlasý mnich v kněžské hodnosti žil na Karmelu společně s desíti bratry a že tam přišel na základě zjevení proroka Eliáše. Podle podání je tento mnich sv. Berthold z Malifay, původem limusan. Tento velebný anachoreta před smrtí odkázal sv. Brokardovi plášť a dvojí díl ducha Eliášova; sv. Brokard nezahrabal dědictví otců, neboť právě jeho přičinění máme děkovati za prvotní řeholi, opravdový zákoník karmelitánského ducha.

Tato řehole „Řádu blahoslavené Panny Marie z hory Karmelu“ byla kolem r. 1210 daná jerusalemským patriarchou sv. Albertem „Dilectis filiis Brocardo et caeteris frairibus Eremitis qui sub ejus oboedientia juxta fontem Eliae in Monte Carmeli morantur“ — Milovaným synům Brokardovi a ostatním bratřím poustevníkům, kteří v jeho poslušnosti žijí u pramene Eliášova na hoře Karmelu —. Brzy se zmíníme o jejích hlavních zásadách. Dne 30. ledna 1226 byla v Rieti potvrzena od papeže Honoria III.

Ale brzy se častými nájezdy Saracénů a nemohoucností křesťanských zbraní stávalo postavení karmelitánů čím dále pochybnějším. Jelikož klášter založený sv. Bertholdem u Eliášova pramene jim nedostačoval, pomýšleli se uchýliti do Evropy. První roj karmelitánů zamířil r. 1230 k Cypru, jiný k Aegalades u Marseille a k Valenciennes (1235). R. 1241 přivedli angličtí rytíři z družiny Richarda de Cornouailles několik karmelitánů do Anglie a r. 1254 sv. Ludvík si přibral na návratu do Francie šest francouzských karmelitánů.

Nový klášter byl na Karmelu zbudován r. 1263, ale po pádu Ptolemaidy (St. Jean d'Acree) v r. 1291 jej Saracéni spálili a poustevníky povraždili. Mniši umírali za zpěvu „Salve Regina“.

Karmelitáni si po příchodu do Evropy pospíšili vésti co možno poustevnický život. Jako pravý svědek této věrnosti je ještě v Anglii v hrabství Kentském klášter Aylesfordu, kde byl r. 1247 zvolen za generálního převora sv. Šimon Stock. Poznav nové potřeby, které řádu ukládalo nové postavení v Evropě, tu světec vyslal k tehdy vládnoucímu papeži Inocencovi IV. bratry Reginalda a Petra z Folsham, aby od něj vyžádali některé změny prvotní řehole. Papež tuto opravu svěřil Hugovi á S. Caro, kardinálu titulu sv. Sabiny, a biskupu antherskému; oba tito byli dominikáni. Od této doby se karmelitánský řád stal opravdu smíšeným řádem v tom smyslu, jak jsme se zmínili výše.

1. října 1248 Inocenc IV. potvrdil řeholi takto pozměněnou. — První základní místo v řeholi Karmelu je toto: „Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac nocte in lege Domini meditates et in orationibus vigilantes, nisi aliis justis occasionibus occupentur.“ — (Ať dlí jednotlivě ve svých celách nebo nablízku jich, ve dne i v noci rozjímajíce v zákoně Páně a bdíce na modlitbách, leč by byli jinými spravedlivými věcmi zaměstnáni.)

Když se poustevníci museli starati o životní potřeby a viděli činnost františkánů a dominikánů, obojích tehdy v plném rozkvětu, věnovali se více činnému životu než rozjímání, což bylo v rozporu s jejich řeholí. Zdálo se, že zapomněli, že modlitba je nejlepší prostředek jak pomoci bližnímu a uznati jeho služby a — jak to jednoho dne řekl předseda grenadské rady sv. Janovi od Kříže — že ústraním karmelitánů je jejich okolí daleko více nutkáno je podporovati než jejich návštěvami; neboť se ví, že tehdy jsou na místě, které jim v církvi dal Bůh. A tak překročili myšlenku sv. Šimona Stocka, jenž tolik pracoval na zdaru řádu.

Již se uvnitř Karmelu začínaly utkávat směry zásadně protivné, neboť ještě nebylo oné životní podřízenosti mezi rozjímáním a činným životem. A ovzduší je nabito soupeřstvím a svody! Bylo třeba, aby se na pokornou prosbu sv. Šimona Stocka sklonila ke svým „bratřím“ soucitná Marie a dala jim záruku své všemocné ochrany — svátý škapulíř a

aby Mikuláš Francouz vydal s hory Eratrof, kam se uchýlil, naléhavé a bolestné vyzvání k rozjímavému životu; to jest „Ignea Sagitta“ — Ohnivý šíp.

Vnější okolnosti — války, černý mor, západní schisma — rozdělují a oslabují právě tak Karmel jako samu církev. Přes všechno se však řád vyvíjí podle vůle Boží, až konečně dojde spojení poustevnického života s apoštolským podle ducha sv. Terezie a sv. Jana od Kříže.

III

Tři století uplynula od příchodu karmelitánů do Evropy. Sv. Terezie, řeholnice v klášteře Vtělení v Avile, cítí, že jí srdcem proniká touha žítí v úplné ryzosti prvotní řehole, zmírněné Evženem IV. pro dobové těžkosti. Její duše je veliká: Sicut aréna quae est in littore maris — jako písčina na mořském břehu. Hoří touhou dáti „tisíc životů za záchranu jedné z těch luteránských duší“, které vidí hynouti ve Francii. Ale poněvadž Terezii bylo kdysi jako dítěti zabráněno jíti k Maurům za mučednictvím, rozhodla se žítí s bratrem Rodrigem „po poustevnicku! dnes ví, že, chce-li býti cele apoštolem, jest třeba býti dokonalou a žítí v důvěrné jednotě s Bohem atak 24. srpna 1562 zakládá pokorný dům sv. Josefa. „Způsob života, jaký chceme vésti“, píše v XIII. kapitole „Cesty dokonalosti“, „není jenom řeholnický, ale rovněž poustevnický.“ — „Vzpomeňme si na naše svaté Otce, ty dávné poustevníky, jejichž životy se snažíme napodobiti. Kterých utrpení oni nesnášeli a v jaké osamělosti!“ Ale první bosé karmelitky se ničeho nebály. „Jejich samota byla jejich štěstím,“ píše svátá reformátorka. „Ujišťovaly mne, že se jim nikdy neomrzelo býti samotou. Návštěva i vlastních bratří či sester jim byla mukou. Ta se pokládala za nejšťastnější, která měla více volna, aby mohla dlouho zůstatí v samotě.“ Dne 12. dubna 1567 přichází do Avily P. Rossi (Rubeo), generál řádu. Navštěvuje svátou Matku a velice se raduje, když vidí znovu vzkvétati prvotní řeholi. Nařizuje sv. Terezii, aby ze všech sil pokračovala ve svém díle. Než nedlouho po jeho odjezdu došla světice k názoru, že její sestry by ses velkými obtížemi uchovaly v tomto prvotním duchu, nebyly-li by vedeny řeholníky schopnými jim vysvětliti jejich zřízení, které by poznali z vlastního prožití. A sv. Terezie napsala P. Rossimu, aby si vyžádala dovolení podejmouti se reformy bratří. Generál dostal dopis ve Valencii a 16. srpna 1567 vystavil prohlášení (uvedeme obšírný výtažek) tak správné a tak krásné, že postačilo k jeho slávě. Znaky karmelitánského ideálu jsou tam vypsány zářivými výrazy: pevné oddání duše vůli Boží, která ji přitahuje, přeměňuje v sebe, snoubí se s ní, aby se s ní dělila o otcovství milosti a pak o dar zjevovati Mistrova tajemství, vésti duše vyprahlými pouštěmi a nocemi; prohlášení P. Rubea jest oslavou onoho dvojího podílu, které zároveň s Eliášovým pláštěm nacházejí v zemi karmelské ti, které tam Pán ráčil uvéstí.

„My, bratr Jan-Křtitel Rossi z Ravenny, generální převor a pokorný služebník řeholníků a řeholnic svátého řádu Panny Marie s hory Karmelu, přejeme každému, kdo bude čísti tento náš list a naše prohlášení, sladká vnuknutí Ducha svatého... Přáli bychom si, aby všichni řeholníci patřící k tomuto řádu byli jasnými zrcadly, zářivými lampami, hořícími pochodněmi schopnými osvěcovati a vésti ty, kteří jsou poutníky uprostřed tohoto světa. K tomu cíli je naším největším přáním, aby se věnovali stálému a důvěrnému styku s Bohem a aby se modlitbou, pěstěním svatých úvah a rozjímání snažili s Ním tak spojití, aby jejich duch ještě upoutaný k tělu již žil v nebesích a tělu sloužil jenom z holé nutnosti... Pohnuti těmito vroucími tužbami o rozkvět našeho řádu, cítíme se zavázáni vyhověti spravedlivým snahám několika osob, které po nás žádají oprávnění a dovolení zřídi ti a převzítí několik domů bratří našeho řádu, aby se v nich mohli věnovati sloužení mši sv., odříkávání a zpívání různých služeb Božích a ve vhodné hodiny modlitbě, rozjímání a jiným duchovním cvičením, takže by se tyto domy nazývaly a skutečně byly kláštery rozjímavých karmelitánů. Tam mohou i přispěti bližnímu, když se naskytne, a budou dbáti dřívějších ustanovení, jak nařídíme. Ve zmíněných domech budou umístěni převor a řeholníci, kteří budou chtítí žítí v úplné obnově a pokračovati v dokonalosti řeholního karmelitánského života.“

Světice se po vzdání díků táže, komu svěřiti tento podnik. A Bůh přivolil sv. Janu od Kříže, jenž byl již na cestě ke Kartuzii, aby světici spatřil, vyslechl a pak přivolil státi se prvním bosým karmelitánem. (Pokr.)

P. Bruno de Jésus Maria, bosý karmelitán v Paříži.

PRACOVNA

Především žijte náš časopis. Bylo by smutným, aby naše slova měla zapadnouti do duší neschopných života. Snažte se uskutečňovati slova a pokyny, které Vám podáváme. Uvažujte o všem. Čtěte pomalu a pozorně. Nerozumíte-li, napište. Pište nám upřímně a přímo, čemu nerozumíte. Pište nám o radu v otázkách duchovního života, které se vám naskytou v životě i při četbě. Budeme zde odpovídati podobnými krátkými pokyny a radami a podávati náměty ke cvičení se v určitých ctnostech, k odstranění nedostatků.

Redaktor.

Proč Ty hledáš vědění ?

Svatý Bernard praví: Jsou lidé, kteří hledají vědění pro vědění, a to jest zvědavost. Druzí, aby prosluli, což je marnivost. Někteří, aby své vědění prodávali, a to je plebejská vypočítavost. Jiní opět, aby se vzdělali, a to je moudrost. Konečně pak jsou ti, kteří hledají vědění, aby vzdělali své bližní, a to pak je Láska.

Mír

Mír — duše kroužící klidně kolem své osy. Mír — klid bytosti zakotvené ve svém středu a proto plné života. Mír Boží, mír lidí dobré vůle směřuje ke své, to jest, k božské ose, z níž rozšiřuje sílu kolem sebe. Mír — sjednocení bytosti v jednotě dokonalé, ne-pohybné a životadárné.

Neklid — rozbití osobnosti na tisíce věcí, po nichž dychtíme, pro něž truchlíme, jichž reflex nás trhá tisíci směry.

Neklid — rozeklání bytosti na tajemnou touhu po dokonalém štěstí a neklid hrůzy visící nad námi, hrůzy ze strachu a hněvu pro to, co nemáme a co bychom chtěli míti.

Neklid — hledání sebe a světa, nedůvěra v Prozřetelnost, jež přece vše zařídí. Proč se bojíte, malověrní ?

Mateřské duše.

Mateřství dává život, zahřívá a plní duši. Právě se rodí nový svět v novém šíleném hledání, jež převrací všechny hodnoty a všude hledá zlaté zrnko... Hledá, touží a zatím je tak chladno v krbu dnešních duší.

Na srdci Matčiny zrodil se Ježíš. S tohoto trůnu svého září celému světu a tím ukazuje zřetelně na úkol každé duše přiklekající k jeslím a nemající srdce zatvrdlé sebou.

Nechť je každý z nás mateřskou duší, duší zrodivší v sobě Ježíše a dávajícího ho světu. Dejme Ježíše žiznivcům Boha a pravdy a krásy! Mateřskou duší zahříváme všechny ty, kteří jsou kolem nás, kteří se přibližují k nám, hledajíce u nás odpověď na svou palčivou otázku. Ruce naše ať mateřsky podpírají první kroky duchovních dětí, jež se kolem nás kupí neb řadí. Mateřskou něhou vytušme ránu stenajících bližních. Obvažme ji mateřskou odhodlaností a přiložme hojivý balzám. Jest důležitá mateřská jemnost, jest důležité nedotýkati se hrubě krvácejících ran!

Nechť každý z nás dá život duši, která k ní přijde. Ježíš pak zrozený v duších těch, obejmeme takovou mateřskou duši jako Marii.

„Křesťanská Revue“.

Dr. Hromádka, profesor protestantské teologie, věřící evangelík a „Křesťanská Revue". Hledají Boha všude, v katolicismu, socialismu, u sebe. Chtějí království Boží. Chtějí soustřediti k pokleknutí před Otcem. Nerozumějí nám v mnohém, ale snaží se o to. Především pak se modlí a to k Ježíši. I my modleme se za ně, aby si je Ježíš všechny přitáhl k sobě, blíže, blíže k lásce své.

Vnitřní život.

GARDEIL O. P.: La structure de l'aine et l'expérience mystique. (Gabalda, Paris, 1927, 2 sv. str. 397 a 370.) Magistrální veledílo, největší z posledních prací o mystice. Dílo snaží se zdůvodnit organický celek jednotlivých aktů nazírání, totiž vnitřní mystické modlitby směřující k zakoušení Boha a potom toto bezprostřední zakoušení samo, jehož předmětem je Bůh podstatně přítomný v hlubinách duše. P. Gardeil vysvětluje zcela ve smyslu tomistické školy tuto bezprostřednost mystického zakoušení vnitřní povahou duše spravedlivé, která jest utvářena dle podstaty duše jednoho každého člověka. Ta umožňuje, aby Bůh byl bezprostředně přijat v duši. Proto studuje G. lidské poznání, jež má za latentní předmět sebe a Boha, k němuž výslovně a zřetelně povznáší se darem Božím. V rozumném tvorbu, v jeho poznání, je pasivní možnost, potentia elevabilis seu potentia obedientialis vzhledem k božskému životu. Naše poznání nabývá vědomosti o Bohu pozorováním jeho děl. Vyšší poznání nám zprostředkuje milost, která je především účastí na božském poznání. Jí tíhne naše poznání k Bohu jako ke svému přirozenému předmětu. V duši spravedlivého jsou dvě reality: podstata Boha stvořitele původce milosti a pak síla této Boží milosti. Milostí je nám Bůh tak přítomný, že jej můžeme okoušeti. Mystické poznání má obdobný proces jako poznání přirozené, jako poznání duše o sobě. Duše jest si sobě samé přítomna. Reflexí poznává skutečně sebe. Jest si dokonce vědoma svého poznání — a tak poznání latentní je spojujícím článkem k poznání vyslovenému. Duši dostává se v tomto vyjádřeném poznání sebeotisku jí samé. Obdobně jest to s poznáním mystickým. V člověku je latentní poznání Boha. Víra vyjadřuje toto poznání. Živá pak víra pod tlakem lásky může zplodit nazírání získané. (Obyčejné nadpřirozené nazírání.) Duše s tak živou věrou majíc k pomoci dary přitahuje vnuknutí Ducha svátého a tu povstává nazírání mystické. Sem dlužno zařadit vnitřní modlitby nedokonale pasivní. Duše poznává v sobě přítomnost Boží a snaží se uhostit Boha ve svém nitru, a to jen Boha v Bohu! Vnuknutí očišťují víru a povstává temná noc duše s pokrokem v nedokonale pasivních modlitbách. Nato řadí P. Gardeil v synthesesu dary Ducha sv. a stavy vnitřní modlitby. Mystika dostupuje svého vrcholu v zakoušení bezprostředním Boha. Bůh dává se vyjádřeným způsobem poznání duši jako sladký host. Duše pak opravdu Boha nadevše miluje neb jest stržena jeho transcendencí. Bůh spojuje se s duší darem moudrosti jako nevýslovně plný a blažený její předmět. Duše chápe nevýslovnost daru Božího, poznává, že se ve víře více tají, než co nám jen napovídá. Proto se duše zříká pojmů náhradních a představivých a oddává se tušení lásky, jež jsou nejsilnější a nejpronikavější. Když zmizela poslední překážka, totiž onen náhražkový pojem, nastává stálý styk s božskou realitou. Duše zakouší Boha. Toť modlitba mystického sjednocení. Kniha je strhující synthesesou 40leté práce theologické tohoto nestora thomistů, jenž vychoval celé generace francouzských dominikánských theologů. Knihou, jíž se autor loučí se svou vědeckou drahou, je mystická literatura znatelně obohacena. Znamená velké plus, pokrok! Odporuji co nejvřeleji všem odborníkům. Silv. Braitto.

FRANZ SALES.: Briefe an die heil. Johanna Francisca von Chantal 1604—1610. (Übertr. von Dr. Elisabeth Heine, 367 S., Theatiner Verlag.) Kniha už svým předmětem neobyčejně vábí: první díl dopisů biskupa genevského sv. Františka Saleského odvodělé paní z Chantalů, sv. Janě Františce. Hluboká moudrost vynikajícího a svátého biskupa je v této sbírce dopisů prozářena převzácným světlem duchovní lásky, takže tu vidíme z jediného zrcadla zářit tváře dvou světců v svrchovaném jasu. Všecko časné se tu ztrácí v službě Bohu. „Považujme tento čas za něco, co nám nepatří!“ To jest rámeček nejvyšší formy lásky. Překlad lahodný, předmluva dobrá; úprava taková, že můžeme závidět Němcům. Durych.

FAHEY D.: Mentol prayer according to the Teaching of St. Thomas Aquinas. (Gil Dublin, 1927, str. 77 ± XI.) Pokus o souhrn nauky o nazírání dle sv. Tomáše. P. Fahey probírá nejprve podstatu vnitřní modlitby. Mystické nazírání klade správně do sféry působení darů Ducha sv. Kniha jest zajímavá tím, že neodvisle od díla P. Gardeile snaží se při líčení psychologie nadpřirozeného života řešit otázku jako P. Gardeil analogií s psychologií přirozenou. Autor knihy jest člen kongregace Ducha sv. jest věrným thomistou v otázkách duch. života, tak jako ukázali průkopníci tohoto obnovení ve Francii. Braitto.

PASTOR J.: La santidad es amor — Les caracteres del divino amor. (Editorial Fider, Salamanca, 1927, str. 100 a 97. po 1'25 pesetas.) Prvé studie buduje na nauce sv. Tomáše, že svatostí jest láska nadpřirozená. Láska jest autorovi zakoušení Boha a tudíž poznáním nejdokonalejším. Druhá studie rozvíjí vlastnosti této lásky, oddanost, rozlévání se

na bližního, vnitřní ticho a klid, vztah k Bohu ve všem hledaný a vyjadřovaný. Obohacení asketickomystické literatury.
Braitto.

BECKERT-FEDERER: Und hal ein Blümlein bracht. (Müller, München, 1927, in 40, 15 měditisků, cena 6 Mk.) Hezoučký a případný vánoční dárek. V lux. vazbě, na nejjemnějším papíře vydaná knížka o Vánocích. Básník Federer a malíř Beckert, dominikán, druh Angelikův i svým duchem a uměním dali půvabné dílo kořící se dobrotě Jezulátka, které přišlo k nám do bída a zimy. Obrazy plné něhy, slova žhavá a nadšená a přece tak živná a proudivá. Doporučuji vřele jako krásný vánoční dárek.
Braitto.

BRUDER EGIDIUS: Es ist eine Ros entsprungen. (Müller, 1927, str. 32, 9 obrázků, 1'25 Mk.) Nevím, jak poděkovati mnichovskému Müllerovi za jeho vydávání úhledných, krásných knížek, které přicházejí jako pomůcka k prožití krás církevního roku. Celá jásavá duše starých mystiků rozezpívala se v této nové vánoční sbírce. Co číslo, to klenot! Knížka zladí mile a hluboce vaši vánoční náladu. Vkusný a laciný dárek k Ježíšku.
S. B.

BAHR HERMANN: Himmel auf Erden. (Müller, München, 45 str., 1' 60 Mk.) Čtete tuto knížku skvostně vypravenou a každou chvíli se vám zdá, teď autor vyjede z kolejí, teď zdá se vám nemožno kladně vyřešiti nadhozené otázky debatujícího laika s bened. opatem. A přece, opat representant katolicismu věčného, vyrovnaného vítězí a vítězí v něm jedna ze základních myšlenek křesťanství: musí posvětit, duchem prochvíti hodnoty pozemské, jež nejsou špatné. Kniha je radostným vyznáním katolicismu nelámajícího, nýbrž naplňujícího život.
S. B.

WALZ DR. J.: Die Fürbitte der Heiligen. (Herder, Freiburg, 1927, str. 168, velký 80, cena 6 Mk.) Walz studuje otázku přímlyvy svátých. Dokazuje, že úcta ke svátým vytryskla z církve samé, že se s ní setkáváme v nejst. dobách. Vidíme v díle, jak přímlyva svátých je působivá mocí oběti Kristovy. Vyzývání svátých je sklonění před mocí Boží, rozlévající se na svaté. Spis poslouží vzdělaným laikům k porozumění této důležité otázky.
S. B.

Kulturní problémy.

THARAUD: Petite histoire des Juifs. (Plon, 1927, 38. vyd., str. 282, cena 12 frs.) S nesmírným zájmem přečetl jsem tuto studii bratří Tharaudův o židovství. Otázky biblické by měli ovšem raději nechat s pokojem. Zato cenné a poučné jsou podrobnosti, které vysvětlují židovského ducha. Vedou nás do gheta, ukazují na pokusy židovství zmodernisovat, ukazují židovství jako prvek revoluční, věčně žíznicí po mesiáši. Kniha není jalovým a nekřesťanským antisemitismem. Spravedlivě snaží se pochopiti a oceniti židovství. Zdá se mi, že se to této knize zcela podařilo. S. B.

BARRÉS M.: Les maitres. (Plon, 1927, str. 324.) Syn Barrfesův vydal otcovy poznámky a náčrty, řeči a předmluvy, jež on sám sjednotil do sešitu nadepsaného „Mistři“. Barres-otec by jistě nepojal ke konci života mezi mistry Rousseaua, Diderota, jistě by je vyloučil, jak sám jeho syn přiznává. Já jsem mu ale velmi vděčný za velkolepé poznámky o Danteovi, v němž vidí zosobněnou životnost věčného Říma, plného smělých konstrukcí. Krásně chápe sv. Terezii. Snaží se též rozuměti Pascalovi a přiblížiti ho dnešní duši, právě tak mučené pochybnostmi jako duše Pascalova. Kniha končí obdivem pro vnuka Renanova Psichariho.
S. B.

TISCHLEDER: Die geistesgeschichtliche Bedeulung des hl. Thomas von Aquin für Metaphysik, Ethik und Theologie, (Herder, 1927, str. 38 a VIII, lex 80, 1'60 Mk.) Sbíрка promluv před akademickou mládeží o významu sv. Tomáše. Řeči slavnostní z nedávného jubilea. Nejsou to studie, nýbrž výklady, směrnice, ale dobré výklady. Ukazuje hlavně velký význam sv. Tomáše pro život v jeho zásadě zlatého středu vrcholnosti v dobrém, prchající před výstřelky i před nedostatky v každé snaze.
K. L.

ALFARIC-HOEPFNER: La chanson de sainte Foy. (Les belles Lettres, Paris, 2 sv., lex 80. 375 str. a 205 str., 60 frs.) Skutečné obohacení dějin náboženství ve Francii vykonala štrasburská fakulta des lettres vydáním prastarého tohoto textu. Jedná se o text z XI. století. Líčí život, utrpení, mučednictví a slávu sv. Věry (Fides, Foy). Filolog Hoepfner zhodnotil tento klenot lexikograficky a filologicky. Kriticky probral slovo za slovem a ukazuje prameny slovní hudebnosti a větné melodie. Zvláště cenná je studie jeho o autorově gramatice, především skladbě. Alfarc, odborník v dějinách náboženství, hodnotí dílo kulturně. Studuje autora, cíl knihy a prostředí, ve kterém dílo povstalo. Báseň je volným rozvedením matutinálních lekcí na den sv. Věry (6. října). Kněží pěli žalmy a lekce, lid pak zpíval při tom v

raném středověku své písně. Takovým zpěvem je i toto dílo. Text byl střídán chorovým způsobem, to jest střídavě. Po slavnosti byl pak zpíván in venku doprovázen tancem. Chce rozžhavit živou víru v srdcích věřících. Klenot čisté, nevýslovné krásy. Jsme vděční oběma učencům za lásku, s jakou pracovali na vydání této památky vroucí lidové víry.

S. B.

DR. JOS. FELDMANN: Okkulte Philosophie. (Schoningh, 1927, str. 240, cena 4 Mk.) Kniha veliké ceny historickými přehledy jednotlivých odvětví okult. od nejstarších dob, novými případy z vlastní zkušenosti, užitím Einsteinovy teorie k vysvětlení pohledů do minulosti a budoucnosti. Patří do knihovny katolického inteligenta. —es—

HENRI COLAS: Prieres et Chansons (Bloud et Gay, Paris 1926, str. 200). Sbíрка vroucných písní oblíbeného pařížského písničkáře. Modlitby k Matce Boží z růží, k Matce Boží hornické, k svaté Janě z Arcu, písně velikonoční a vánoční, modlitby za padlé ve válce, písně rolnické a rodinné písničky. Všechny jsou zpívány na prostičké melodie, připomínající ony zpola recitační nápěvy francouzských národních písní. — Ofb.

„GARNERED“, Anthology by Alys Rodgers (Cartwright & Rattray Ltd., Manchester s. a., str. 224). Lyrická anthologie pro mládež, obsahující dosti motivů náboženských. Tak např. zastoupen je J. Hilaire Belloc („Our Lord and Our Lady“ atd.), Katherine Tynan („St. Francis to the Birds“ atd.), Fred E. Weatherly a mn. j. — Ojb.

GILBERT K. CHESTERTON: Culture and the Coming Peril (University of London Press, Ltd., London 1927, str. 20, cena 1 s.) Příležitostná přednáška Chestertonova, ale jadrná a bystrá. Nebezpečí, které dle jeho názoru hrozí kultuře západní Evropy a především světa anglo-saského, není přílišná demokracie, anarchie, ba ani bolševismus — „myslím,“ píše, „že zvláště u nás v Anglii nemáme ani ctnosti ani vady revolučnosti“ — hlavní nebezpečí je: standardisace při nízkém standardu. „Nebyla nikdy doba v celých dějinách lidského rodu, kdy bylo nutnější hájiti intelektuální neodvislost lidskou než v hodině, v níž žijeme!“ — Ojb.

MUDR. WALTER KRONER: Das Rätsel von Konnersreuth (Verlag der Ärztlichen Rundschau, Otto Gmelin, München, str. 90, cena 3 zl. m.) Jemnou taktností pravého lékaře a vážností skutečného muže vědy vyniká tento spis nade vše, co dosud bylo o stigmatizované Neumannové napsáno. Metodami psychoanalysy se snaží objasnit bytost N. a poznatky parapsychologie se pokouší o vysvětlení vědecké. Opírá se o velmi správnou zásadu, že teprve tehdy můžeme mluvit o nadpřirozených (ve smyslu víry) vlivech u N., jestliže jsme vyčerpali všechny možnosti přirozeného vysvětlení a poznali, že žádnou z nich se nedá skutečný zjev vysvětliti. Na základě obrovských vědomostí a vlastních zkušeností parapsychologických zkoumá všechny zjevy u N. Shledává, že všechny mají své obdobnosti a veliké podobnosti v různých sférách okultismu, a uvažuje o možnosti vysvětliti zjevy u N. zmocněnou působností přirozených okultních sil. Ovšem by muselo býti vše kolem N. přesně kontrolováno — což dosud se neděje na největší škodu věci samé, neboť naprostým nedostatkem vědecké kontroly se umožňují ukvapené úsudky proti i pro. Autor sám nepronáší konečného úsudku, ponechává i možnost Božího působení ve smyslu katolickém a chválí církev za její zdrženlivost. Přece však na několika místech se prozrazuje spisovatelova domněnka, že událost konnersreuthská je usilovným protestem „člověčenství“ (poněkud ve smyslu Platonově, jak sám doznává; proti zhmotnění doby, a že je povinností, zjevy N. probádati všemi vědeckými prostředky, aby přinesly svůj užitek. Kniha zasluhuje veliké pozornosti právě pro svou vědeckou seriosnost a nikterak její ceně nevdá mimochodem naznačené názory autorovy o ústrojí vesmíru, poněkud podezřelé z pantheistického zabarvení. Soukup.

BOUŠKA Sig.: Provenčalské koledy (lux. vydání, str. 227, cena 45 Kč, G. Franci, Praha.) Čistou a opravdu vánočně svátou radost připravil nám Sig. Bouška touto sbírkou. Seznamuje nás s klenoty hluboké, radostné, živé provenčalské víry. Jak zapalují ty verše provanuté duchem zbožnosti vroucí a důvěrné s Božským děťátkem. Těžko říci, které číslo jest lepší. Cenu pro sebe má průvodní studie Bouškova o vánocích. Úprava jest hýřivá láskou, pečlivostí a vkusem. Cena 45 Kč jest na vydání s tolika teplými iniciálkami opravdu mírná. Odporuji jako vzácný vánoční dárek. Kniha přišla v poslední chvíli a jen přání, abychom se zmínili o vánoční knize ve vánočním čísle, nutí nás odložit pečlivější posudek na později. K.R.

BABLER: Strom ze Srdce (Olomouc, Reslova 13.) Nová kniha Bablerova a nové překvapení. Babler miluje Krista. Naslouchal šumění tisíciletému Poesie, žijící svému Králi a vybral nejlíbeznější melodie lidové krásy, lidové lásky k

Ježíši. Máte v knize všichni levný a krásný vánoční dárek. Potěšíte a očistíte duši svou i svých drahých. Doporučuji co nejvřeleji tuto knihu našeho spolupracovníka. Braitó.

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TÜBINGEN: Die Religion in Geschichte und Gegenwart (Dabry, Dubois). Dokončení 1. svazku evangelické bohoslovné encyklopedie (přes 2000 stran) s pozoruhodnými pracemi o dějinách evangelické církve v Německu, dogmatu, descend. theorii. Upozorňuji opět na tuto vážnou, informativní encyklopedii. —es—

MESSERDR.A.: Wissenschaftlicher Okkultismus (Quelle et Meyer, Leipzig, 1927, str. 159, cena 1'80 Mk.) Přehledný, velmi bohatý nástin všech zpráv o okultismu a o pokusech vysvětlovacích. Pro první orientaci velmi cenný spisek, zdržující se veškeré kritiky. Soukup.

PRADEZ: Dictionnaire des gallicism.es (Payot, Paris, 1927, str. 387, cena 15 Frs.) Velmi dobrá pomůcka pro každého literárního pracovníka a pro toho, kdo se zabývá francouzskými knihami. Jest to velmi cenná pomůcka poznati pravého ducha francouzské řeči, abychom dovedli francouzštinu správně užít. Překladaťelé z franštiny měli by si dobře prostudovati tento sborník význačných francouzských rčení. H. R.

DERMENGHEM: Thomas Morus et les utopistes de la Rennais- sance (Plon, Paris, 1927, str. 280, cena 15 Frs.) S velkou láskou a živým porozuměním uchopil se Dermenghem, autor života Marie des Vallées dobově příbuzného tématu, T. Mora a jeho následovníků. S pietou líčí jeho čistý, křesťanský život, který vyústil v mučednictví. M. duch nespokojený s přítomnou Anglií píše napolo ironii napolo přání dokonalého státu, jež zve: „Nikde". Konstruuje jej dle Platóna na podkladě přirozeného náboženství. Z něho vzrůstají jiné utopie čistě komunisticky řešené, z nichž vzniká zvláště utopie dominikána Campanelly a G. Postela, tohoto podivného, záhadného ducha, který smetl na hromádku kdejaké kacířské neřádstvo a přece snad byl pouze vykolejeným geniem, který shořel v šílenství. Kniha jest vítanou v dobách dnešního hledání nových cest v pořádání lidské společnosti. R. H.

SMUTEK

Hermas: Pastor (Mand. X. 3. Ze 2. století po Kristu.)

Nuže, přioděj se veselím, jež jest vždy milé Bohu a jemu příjemné, ano, hýří veselím! Neb každý veselý muž myslí a koná dobro a pohrdá smutkem. Smutný člověk jest člověkem ničemným. Jest špatný, neb zarmucuje Ducha sv., jenž byl dán člověku plný radosti. Zarmucuje Ducha svatého nešlechetně jedná ani se nemodle, ani nejásaje Pánu. Modlitba zasmušilého nikdy nemá síly, aby vystoupila k oltáři Božímu. Proč nestoupá k oltáři modlitba smutného? Protože smutek usídlil se v jeho srdce a tento smutek mísící se s modlitbou nedopouští modlitbě stoupati k oltáři. Tak jako víno smíšené s octem nemá své lahodnosti, tak není stejně příjemná modlitba smíšená se smutkem. Nuže, očisti se od smutku tohoto zlého a budeš žíti Bohem a podobně Bohem živi budou všichni, kteří odvrhli zármutek a oblekli se veselím.